

Gohirio Pensiwn y Wladwriaeth – eich canllaw

Ebrill 2012

Rhan o'r Adran Gwaith a Phensiynau

Cynnwys

Cyflwyniad	Tudalen 4
Pensiynau - Newidiadau i'r gyfraith	Tudalen 4
Pryd y gallaf gael fy Mhensiwn y Wladwriaeth? .	Tudalen 5
Oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth	Tudalen 6
Beth yw fy opsiynau?	Tudalen 7
Faint o arian ychwanegol y gallwn ei gael?	Tudalen 8
Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol	Tudalen 9
Cyfandaliad	Tudalen 9
Beth os wyf eisoes yn hawlio fy Mhensiwn y Wladwriaeth?	Tudalen 16
Oes adegau pan na fyddai oedi cyn gwneud cais am Bensiwn y Wladwriaeth yn ennill arian ychwanegol i mi?	Tudalen 16
Pensiwn ychwanegol a rennir	Tudalen 17
Beth sy'n cyfrif fel 'Pensiwn y Wladwriaeth wythnosol' os byddaf yn oedi cyn gwneud cais am Bensiwn y Wladwriaeth?	Tudalen 18
Sut y byddai gohirio Pensiwn y Wladwriaeth yn effeithio ar fy mudd-daliadau eraill a'm credydau treth?	Tudalen 19
Eich Pensiwn y Wladwriaeth a threth	Tudalen 22
Dewis pryd i gael eich cyfandaliad	Tudalen 25
Sut mae amgylchiadau gwahanol yn effeithio ar Bensiwn y Wladwriaeth ychwanegol a chyfandaliadau	Tudalen 28
Beth fydd yn digwydd os byddaf yn marw?	Tudalen 28
Beth fydd yn digwydd os bydd fy ngŵr yn marw?	Tudalen 28
Faint o Bensiwn y Wladwriaeth ychwanegol n eu gyfandaliad y byddaf yn ei etifeddu os bydd fy ngŵr yn marw?	Tudalen 30
Beth os byddaf yn ailbriodi?	Tudalen 30
Beth fydd yn digwydd os bydd fy ngwraig yn marw?	Tudalen 31
Faint o Bensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad y byddaf yn ei etifeddu os bydd fy ngwraig yn marw?	Tudalen 32

Beth fydd yn digwydd os bydd fy mhartner sifil yn marw?	Tudalen 33
Faint o Bensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad y byddaf yn ei etifeddu os bydd fy mhartner sifil yn marw?	Tudalen 34
Isafswm Pensiwn Gwarantedig	Tudalen 35
Sut rydym yn talu Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol a chyfandaliadau wedi'u hetifeddu	Tudalen 36
Beth os wyf yn gymwys i gael Pensiwn sylfaenol y Wladwriaeth yn seiliedig ar gofnod cyfraniadau Yswiriant Gwladol fy ngŵr, gwraig neu bartner sifil?	Tudalen 37
Beth os caf ysgariad neu os daw fy mhartneriaeth sifil i ben yn gyfreithiol (ei diddymu)?	Tudalen 38
Beth os byddaf yn marw ac nad wyf yn briod nac mewn partneriaeth sifil?	Tudalen 40
Beth os byddaf yn yr ysbyty tra byddaf yn oedi cyn gwneud cais am fy Mhensiwn y Wladwriaeth?	Tudalen 40
A yw byw y tu allan i'r DU yn effeithio ar ohirio Pensiwn y Wladwriaeth?	Tudalen 41
Talu treth y DU ar Bensiwn y Wladwriaeth ychwanegol a chyfandaliadau os ydych yn byw y tu allan i'r DU	Tudalen 44
Os gwnaethoch gyrraedd oedran Pensiwn y Wladwriaeth cyn 6 Ebrill 2005 mae rheolau arbennig yn gymwys	Tudalen 45
Sut ydw i'n penderfynu beth i'w wneud?	Tudalen 46
A ddylwn i ddewis cymryd Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad?	Tudalen 47
Eich helpu i wneud penderfyniad - mynnwch wybod faint bydd eich Pensiwn y Wladwriaeth yn debygol o fod	Tudalen 49
Rhai cwestiynau cyffredin am ohirio Pensiwn y Wladwriaeth	Tudalen 50
Ble y gallaf gael rhagor o wybodaeth?	Tudalen 57
Sefydliadau a allai fod yn ddefnyddiol i chi	Tudalen 58
Cyhoeddiadau eraill a allai fod yn ddefnyddiol i chi	Tudalen 63

Cyflwyniad

Ystyr gohirio Pensiwn y Wladwriaeth yw oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth, neu benderfynu rhoi'r gorau i'w gael, hyd at adeg sy'n addas i chi. Mae hyn yn golygu y gallech gael mwy o arian pan fyddwch yn gwneud cais, neu'n gwneud cais eto.

Pensiynau

Newidiadau i'r gyfraith

Gwnaeth Deddf Pensiynau 2007 newidiadau i bobl fydd yn cyrraedd oedran Pensiwn y Wladwriaeth ar 6 Ebrill 2010 neu ar ôl hynny:

- mae nifer y blynyddoedd cymhwyso sydd eu hangen arnoch i gael Pensiwn sylfaenol y Wladwriaeth llawn bellach yn 30. Bydd pob blwyddyn gymhwyso y byddwch wedi talu cyfraniadau Yswiriant Gwladol, neu'n cael eich trin fel petaech wedi talu'r cyfraniadau, neu wedi cael eich credydu â hwy werth $1/30$ o Bensiwn sylfaenol y Wladwriaeth llawn
- mae system credydau Yswiriant Gwladol newydd yn helpu i wella sefyllfa Pensiwn y Wladwriaeth i nifer y bobl, gan gynnwys gofalwyr
- mae modd trosglwyddo cyfnodau y dyfarnwyd Diogelwch Cyfrifoldebau Cartref ar eu cyfer i gredydau Yswiriant Gwladol
- gall pobl heb lawer o flynyddoedd cymhwyso gael rhywfaint o Bensiwn sylfaenol y Wladwriaeth
- ni chaiff ceisiadau newydd o 6 Ebrill 2010 am gynnydd mewn Pensiwn y Wladwriaeth ar gyfer oedolyn arall eu derbyn.

Pryd y gallaf gael fy Mhensiwn y Wladwriaeth?

Gallwch gael eich Pensiwn y Wladwriaeth pan fyddwch yn cyrraedd oedran Pensiwn y Wladwriaeth, ond mae angen bod gennych hawl i'w gael a'ch bod yn gwneud cais amdano.

Ar hyn o bryd, oedran Pensiwn y Wladwriaeth i ddynion wedi eu geni cyn 6 Rhagfyr 1953 yw 65. I ferched wedi eu geni ar ôl 5 Ebrill 1950 ond cyn 6 Rhagfyr 1953, mae eu hoedran Pensiwn y Wladwriaeth rhwng 60 a 65.

Cynnydd mewn oedran Pensiwn y Wladwriaeth i 66

O dan y Ddeddf Pensiynau 2011, bydd oedran Pensiwn y Wladwriaeth merched yn cynyddu yn fwy cyflym i 65 rhwng Ebrill 2016 a Thachwedd 2018. O Ragfyr 2018, bydd oedran Pensiwn y Wladwriaeth i ddynion a merched yn dechrau cynyddu i gyrraedd 66 yn Hydref 2020.

Bydd y newidiadau hyn yn effeithio arnoch os rydych yn;

- ferch wedi eich geni ar neu ar ôl 6 Ebrill 1953
- ddyn wedi eich geni ar neu ar ôl 6 Rhagfyr 1953.

O dan y gyfraith bresennol bydd oedran Pensiwn y Wladwriaeth yn cynyddu i :

- 67 rhwng 2034 a 2036
- 68 rhwng 2044 a 2046.

Fodd bynnag, mae'r Llywodraeth wedi cyhoeddi ei bwriad i ddod â'r dyddiad ymlaen ar gyfer cynyddu oedran Pensiwn y Wladwriaeth i 67. Bydd y newid hwn os cymeradwyir gan y Senedd, yn effeithio ar bawb a anwyd rhwng 6 Ebrill 1960 i a chan gynnwys 5 Ebrill 1969.

Mae'r Llywodraeth hefyd yn ystyried sut gallai oedran Pensiwn y Wladwriaeth adlewyrchu'n well newidiadau mewn disgwyliad einioes yn y dyfodol. Efallai bydd hyn yn golygu y bydd yr amserlen bresennol i gynyddu oedran Pensiwn y Wladwriaeth i 68 yn cael ei hadolygu.

Bydd y dyddiad y byddwch yn cyrraedd oedran Pensiwn y Wladwriaeth yn dibynnu ar pryd y cawsoch eich geni. Er mwyn dod o hyd i'ch oedran Pensiwn y Wladwriaeth, edrychwch ar y Newidiadau arfaethedig i oedran Pensiwn y Wladwriaeth ar ein gwefan yn [**www.direct.gov.uk/cy**](http://www.direct.gov.uk/cy)

Ni fyddwch yn cael eich Pensiwn y Wladwriaeth yn awtomatig - mae'n rhaid i chi wneud cais amdano.

Oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth

Efallai y gallwch gael mwy o Bensiwn y Wladwriaeth drwy oedi am gyfnod cyn gwneud cais. Mae hyn yn golygu gohirio'r adeg y byddwch yn dechrau cael eich Pensiwn y Wladwriaeth, neu ddewis rhoi'r gorau i hawlio eich Pensiwn y Wladwriaeth am gyfnod. Gelwir hyn yn 'gohirio Pensiwn y Wladwriaeth'.

Bydd faint o arian ychwanegol a gewch yn dibynnu ar ba mor hir y byddwch yn oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth. Gallwch ddewis un o'r opsiynau canlynol:

- cael Pensiwn y Wladwriaeth wythnosol uwch am oes, neu
- cael un cyfandaliad trethadwy os byddwch yn oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth am 12 mis o leiaf, ac yna cael eich Pensiwn y Wladwriaeth wythnosol arferol am weddill eich oes.

Er enghraifft, os byddwch yn oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth am flwyddyn, pan fyddwch yn gwneud cais amdano gallech gael 10.4% ychwanegol – sef tua £1 yn ychwanegol am bob £10 o Bensiwn y Wladwriaeth a gewch. Neu, gallech gael eich Pensiwn y Wladwriaeth wythnosol wedi'i dalu ar y gyfradd arferol, yn ogystal ag un cyfandaliad trethadwy. Mae'r cyfandaliad hwn yn seiliedig ar y canlynol:

- cyfanswm Pensiwn y Wladwriaeth y byddech wedi'i gael os na fyddech wedi oedi cyn gwneud cais, yn ogystal â
- llog ar tua 2% yn uwch na 'chyfradd sail' Banc Lloegr.

Os ydych eisoed yn cael eich Pensiwn y Wladwriaeth, gallwch ddewis rhoi'r gorau i'w gael am gyfnod er mwyn cronni Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad.

Os ydych yn ystyried oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth, mae'r canllaw hwn yn cynnwys gwybodaeth bwysig y dylech ei darllen cyn i chi benderfynu.

Ceir crynodeb isod sy'n egluro'r dewisiadau sydd gennych a cheir rhagor o wybodaeth ar dudalennau 50 i 56.

Ar ôl darllen y crynodeb hwn, os ydych yn credu y gallai oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth fod yn opsiwn da i chi, dylech ddarllen rhannau eraill y canllaw hwn. Mae'r rhain yn egluro'r rheolau'n fanylach.

Ni fydd popeth yn y canllaw hwn yn berthnasol i chi – bydd y tudalennau cynnwys yn eich helpu i ddod o hyd i'r wybodaeth sydd ei hangen arnoch.

Gallwn helpu i egluro'r dewisiadau sydd gennych, ond ni allwn roi cyngor ariannol i chi nac awgrymu'r dewis gorau i chi.

Cyn i chi benderfynu beth i'w wneud, efallai yr hoffech siarad ag ymgynghorydd annibynnol, neu â sefydliadau sy'n rhoi gwybodaeth a chyngor ar bensiynau. Os ydych yn ystyried cael cyngor annibynnol, efallai y bydd yn rhaid i chi dalu amdano.

Beth yw fy opsiynau?

Gallwch ddewis pryd rydych am ddechrau cael eich Pensiwn y Wladwriaeth.

Eich oedran Pensiwn y Wladwriaeth yw'r oedran cynharaf y gallwch ddechrau cael eich Pensiwn y Wladwriaeth. Ond nid yw'n golygu y bydd yn rhaid i chi roi'r gorau i weithio. Os ydych yn dewis gweithio hyd yn oed am flwyddyn neu ddwy'n hirach, rydych yn debygol i fynd â mwy o arian gartref oherwydd nad ydych yn gorfod talu unrhyw Yswiriant Gwladol pan fyddwch dros oedran Pensiwn y Wladwriaeth. Mae llawer o bobl yn disgwyl gweithio'n hirach oni bai fod ganddynt ddigon o gynilion a buddsoddiadau a fydd yn rhoi digon o arian iddynt ymdddeol. Cewch wybod mwy ynglŷn â gweithio'n hirach yn **www.direct.gov.uk/pensiynau**

Os ydych yn gweithio pan fyddwch yn cyrraedd oedran Pensiwn y Wladwriaeth, gallwch:

- parhau i weithio a gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth
- parhau i weithio ac oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth er mwyn cronni mwy o arian ar gyfer y dyfodol
- rhoi'r gorau i weithio a gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth
- rhoi'r gorau i weithio ac oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth.

Os nad ydych yn gweithio pan fyddwch yn agosáu at oedran Pensiwn y Wladwriaeth, gallwch ddewis cael eich Pensiwn y Wladwriaeth bryd hynny neu gallwch oedi cyn gwneud cais amdano.

Os ydych eisoes yn cael Pensiwn y Wladwriaeth, gallwch ddewis rhoi'r gorau i'w hawlio am gyfnod er mwyn cronni mwy o arian ar gyfer y dyfodol, ond dim ond unwaith y gallwch wneud hynny.

Os byddwch yn gwneud cais am Gredyd Pensiwn tra byddwch yn oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth, byddwn yn gweithio eich Credyd Pensiwn allan fel petaech yn cael eich Pensiwn y Wladwriaeth. Ni allwn dalu Credyd Pensiwn yn lle Pensiwn y Wladwriaeth rydych wedi dewis oedi cyn gwneud cais amdano.

O fis Ebrill 2011, os byddwch chi neu'ch partner yn penderfynu oedi, neu'ch bod eisoes wedi oedi, cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth tra byddwch yn hawlio Credyd Pensiwn, ni fyddwch bellach yn cronni Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol na'r cyfandaliad ar gyfer y diwrnodau rydych yn cael Credyd Pensiwn.

Os ydych chi neu'ch partner wedi oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth a hoffech gael rhagor o wybodaeth am y ffordd y gall y newid hwn effeithio ar eich cais, cysylltwch â'r Gwasanaeth Pensiwn. Gweler tudalen 58 i gael manylion cyswllt.

Ystyr partner yw person rydych yn briod ag ef neu berson rydych yn cyd-fyw ag ef fel petaech yn briod ag ef, neu bartner sifil, neu berson rydych yn cyd-fyw ag ef fel petaech yn bartneriaid sifil.

Gweler tudalen 19 am ragor o wybodaeth am oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth tra byddwch yn cael budd-daliadau eraill.

Faint o arian ychwanegol y gallwn ei gael?

Bydd faint o arian y gallech ei gael yn dibynnu ar faint o Bensiwn y Wladwriaeth y byddech yn ei gael pe byddech yn gwneud cais ar ôl cyrraedd oedran Pensiwn y Wladwriaeth, a pha mor hir y byddwch yn oedi cyn gwneud cais amdano.

Efallai y gallwch ddewis rhwng:

- Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol bob wythnos am weddill eich oes tra byddwch yn cael eich Pensiwn y Wladwriaeth, neu
- un cyfandaliad.

Pa un bynnag a ddewiswch, mae'n bosibl y bydd yn rhaid i chi dalu treth arno.

Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol

Er mwyn cael eich Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol bob wythnos gyda'ch Pensiwn y Wladwriaeth, rhaid i chi oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth am o leiaf bum wythnos.

Am bob blwyddyn lawn y byddwch yn oedi cyn gwneud cais, gallech gael tua £1 ychwanegol yr wythnos am bob £10 o'ch Pensiwn y Wladwriaeth.

Caiff eich Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol ei gyfrif fel unrhyw incwm arall wrth weithio Credyd Pensiwn, Budd-dal Tai, Budd-dal Treth Cyngor a chredydau treth allan.

Cyfandaliad

Gallwch ddewis cael eich arian ychwanegol drwy gyfandaliad, os byddwch yn oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth am o leiaf flwyddyn heb doriad.

Mae hyn yn golygu y cewch gyfandaliad yn seiliedig ar faint o Bensiwn y Wladwriaeth y byddech wedi ei gael pe byddech wedi bod yn ei hawlio, ynghyd â'r llog ar y swm hwn. (Bydd y llog bob amser o leiaf 2% yn uwch na 'chyfradd sail' Banc Lloegr.) Cewch hefyd eich Pensiwn y Wladwriaeth ar y gyfradd arferol pan fyddwch yn ei hawlio.

Os cewch gyfandaliad:

- efallai y bydd yn rhaid i chi dalu treth arno (mae hyn yn dibynnu ar unrhyw incwm arall a allai fod gennych), ac
- pan fyddwch yn gwneud cais newydd am Gredyd Pensiwn, Budd-dal Tai neu Fudd-dal Treth Cyngor ni fydd yn cael ei gymryd i ystyriaeth wrth weithio allan eich hawliad i'r budd-daliadau hyn.

Ceir rhagor o wybodaeth am hyn ar dudalennau 24 i 35.

Ni chaiff Treth Incwm ei didynnu o'ch Pensiwn y Wladwriaeth, hyd yn oed os ydych yn talu treth. Os ydych yn gweithio tra'n hawlio eich Pensiwn y Wladwriaeth, bydd Treth Incwm yn cael ei ddidynnu o'ch cyflog mewn perthynas i'ch incwm cyfunol, Pensiwn y Wladwriaeth ac unrhyw bensiynau eraill. Os nad ydych yn gweithio ond yn cael pensiwn arall, bydd y darparwr pensiwn fel arfer yn

didynnu o'r pensiwn arall hwn y Dreth Incwm dyledus ar gyfanswm eich incwm, gan gynnwys eich Pensiwn y Wladwriaeth. Os nad ydynt, efallai y bydd yn rhaid i chi lenwi ffurflen dreth fel y gallwch dalu unrhyw Dreth Incwm sy'n ddyledus.

Gallwch ond dechrau cronni cyfandaliad o 6 Ebrill 2005, pan newidiodd y rheolau. Mae hyn yn golygu os byddwch yn oedi cyn gwneud cais cyn y dyddiad hwnnw, dim ond tuag at Bensiwn y Wladwriaeth ychwanegol wythnosol y bydd yn cyfrif, nid cyfandaliad. (Gweler tudalen 45 am ragor o wybodaeth am ba opsiynau sydd ar gael i bobl a gyrhaeddodd oedran Pensiwn y Wladwriaeth cyn 6 Ebrill 2005).

Enghraifft - Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol

Cyrhaeddodd Ann oedran Pensiwn y Wladwriaeth yn 2009 gan benderfynu oedi cyn gwneud cais am ei Phensiwn y Wladwriaeth. Mae'n dechrau ei gael o fis Mai 2011. Ar y dyddiad y mae'n gwneud cais, ei Phensiwn y Wladwriaeth wythnosol (cyn ychwanegu unrhyw Bensiwn y Wladwriaeth ychwanegol) yw £110.

Mae Ann wedi bod yn oedi cyn gwneud cais am 100 o wythnosau. Mae hyn yn golygu bod ganddi hawl i gael £22 ychwanegol yr wythnos ar ben ei £110. Rydym wedi gweithio hyn allan fel a ganlyn.

Am bob pum wythnos y bu'n oedi cyn gwneud cais, rydym yn talu 1% o'r pensiwn wythnosol y byddai wedi bod yn ei gael yn ystod y cyfnod hwnnw i Ann. Er mwyn gweithio allan Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol Ann am bob blwyddyn y mae wedi oedi cyn gwneud cais, rydym yn rhannu'r ffigur 1% hwn â phump. Yn achos Ann, mae hynny fel a ganlyn:

$\text{£110 wedi'i rannu â 500} = \text{£0.22}$ (500 yw 1% o Bensiwn y Wladwriaeth Ann am bob pum wythnos y bu'n oedi cyn gwneud cais). $\text{£0.22} \times 100$ (nifer yr wythnosau mae Ann wedi oedi gwneud cais) = £22.

Caiff Ann gyfanswm o £132 o Bensiwn y Wladwriaeth yr wythnos pan fydd hi'n gwneud cais. Mae hyn yn cynnwys ei Phensiwn y Wladwriaeth o £110 yr wythnos yn ogystal â'i Phensiwn y Wladwriaeth ychwanegol o £22.

Pensiwn y Wladwriaeth wythnosol	Blynnyddoedd y byddwch yn oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth	Swm Pensiwn y Wladwriaeth rydych wedi rhoi'r gorau i'w gael	Y cyfandaliad y gallech ei gael, cyn treth (gweler y nodyn ar y diwedd)	Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol y gallech ei gael cyn treth (gweler y nodyn ar y diwedd)		Unwaith y byddwch yn dechrau cael eich Pensiwn y Wladwriaeth bob wythnos, faint y gallai fod ar ôl 5, 10 neu 15 mlynedd, cyn treth		
				Bob wythnos	Bob blwyddyn	Ar ôl 5 mlynedd	Ar ôl 10 mlynedd	Ar ôl 15 mlynedd
£50	1	£2,600	£2,630	£5.20	£270	£1,352	£2,704	£4,056
	2	£5,200	£5,330	£10.40	£541	£2,704	£5,408	£8,112
	3	£7,800	£8,100	£15.60	£811	£4,056	£8,112	£12,168
	4	£10,400	£10,930	£20.80	£1,082	£5,408	£10,816	£16,224
	5	£13,000	£13,840	£26.00	£1,352	£6,760	£13,520	£20,280
£60	1	£3,120	£3,160	£6.24	£324	£1,622	£3,245	£4,867
	2	£6,240	£6,400	£12.48	£649	£3,245	£6,490	£9,734
	3	£9,360	£9,720	£18.72	£973	£4,867	£9,734	£14,602
	4	£12,480	£13,120	£24.96	£1,298	£6,490	£12,979	£19,469
	5	£15,600	£16,610	£31.20	£1,622	£8,112	£16,224	£24,336
£70	1	£3,640	£3,690	£7.28	£379	£1,893	£3,786	£5,678
	2	£7,280	£7,460	£14.56	£757	£3,786	£7,571	£11,357
	3	£10,920	£11,340	£21.84	£1,136	£5,678	£11,357	£17,035
	4	£14,560	£15,310	£29.12	£1,514	£7,571	£15,142	£22,714
	5	£18,200	£19,380	£36.40	£1,893	£9,464	£18,928	£28,392
£80	1	£4,160	£4,210	£8.32	£433	£2,163	£4,326	£6,490
	2	£8,320	£8,530	£16.64	£865	£4,326	£8,653	£12,979
	3	£12,480	£12,960	£24.96	£1,298	£6,490	£12,979	£19,469
	4	£16,640	£17,490	£33.28	£1,731	£8,653	£17,306	£25,958
	5	£20,800	£22,140	£41.60	£2,163	£10,816	£21,632	£32,448

Pensiwn y Wladwriaeth wythnosol	Blynnyddoedd y byddwch yn oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth	Swm Pensiwn y Wladwriaeth rydych wedi rhoi'r gorau i'w gael	Y cyfandaliad y gallech ei gael, cyn treth (gweler y nodyn ar y diwedd)	Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol y gallech ei gael cyn treth (gweler y nodyn ar y diwedd)		Unwaith y byddwch yn dechrau cael eich Pensiwn y Wladwriaeth bob wythnos, faint y gallai fod ar ôl 5, 10 neu 15 mlynedd, cyn treth		
				Bob wythnos	Bob blwyddyn	Ar ôl 5 mlynedd	Ar ôl 10 mlynedd	Ar ôl 15 mlynedd
£90	1	£4,680	£4,740	£9.36	£487	£2,434	£4,867	£7,301
	2	£9,360	£9,600	£18.72	£973	£4,867	£9,734	£14,602
	3	£14,040	£14,580	£28.08	£1,460	£7,301	£14,602	£21,902
	4	£18,720	£19,680	£37.44	£1,947	£9,734	£19,469	£29,203
	5	£23,400	£24,910	£46.80	£2,434	£12,168	£24,336	£36,504
£100	1	£5,200	£5,270	£10.40	£541	£2,704	£5,408	£8,112
	2	£10,400	£10,660	£20.80	£1,082	£5,408	£10,816	£16,224
	3	£15,600	£16,200	£31.20	£1,622	£8,112	£16,224	£24,336
	4	£20,800	£21,870	£41.60	£2,163	£10,816	£21,632	£32,448
	5	£26,000	£27,680	£52.00	£2,704	£13,520	£27,040	£40,560
£110	1	£5,720	£5,790	£11.44	£595	£2,974	£5,949	£8,923
	2	£11,440	£11,730	£22.88	£1,190	£5,949	£11,898	£17,846
	3	£17,160	£17,820	£34.32	£1,785	£8,923	£17,846	£26,770
	4	£22,880	£24,050	£45.76	£2,380	£11,898	£23,795	£35,693
	5	£28,600	£30,450	£57.20	£2,974	£14,872	£29,744	£44,616
£120	1	£6,240	£6,320	£12.48	£649	£3,245	£6,490	£9,734
	2	£12,480	£12,800	£24.96	£1,298	£6,490	£12,979	£19,469
	3	£18,720	£19,440	£37.44	£1,947	£9,734	£19,469	£29,203
	4	£24,960	£26,240	£49.92	£2,596	£12,797	£25,958	£38,938
	5	£31,200	£33,220	£62.40	£3,245	£16,224	£32,448	£48,672

Pensiwn y Wladwriaeth wythnosol	Blynnyddoedd y byddwch yn oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth	Swm Pensiwn y Wladwriaeth rydych wedi rhoi'r gorau i'w gael	Y cyfandaliad y gallech ei gael, cyn treth (gweler y nodyn ar y diwedd)	Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol y gallech ei gael cyn treth (gweler y nodyn ar y diwedd)		Unwaith y byddwch yn dechrau cael eich Pensiwn y Wladwriaeth bob wythnos, faint y gallai fod ar ôl 5, 10 neu 15 mlynedd, cyn treth		
				Bob wythnos	Bob blwyddyn	Ar ôl 5 mlynedd	Ar ôl 10 mlynedd	Ar ôl 15 mlynedd
£130	1	£6,760	£6,850	£13.52	£703	£3,515	£7,030	£10,546
	2	£13,520	£13,860	£27.04	£1,406	£7,030	£14,061	£21,091
	3	£20,280	£21,060	£40.56	£2,109	£10,546	£21,091	£31,637
	4	£27,040	£28,430	£54.08	£2,812	£14,061	£28,122	£42,182
	5	£33,800	£35,980	£67.60	£3,515	£17,576	£35,152	£52,728
£140	1	£7,280	£7,370	£14.56	£757	£3,786	£7,571	£11,357
	2	£14,560	£14,930	£29.12	£1,514	£7,571	£15,142	£22,714
	3	£21,840	£22,670	£43.68	£2,271	£11,357	£22,714	£34,070
	4	£29,120	£30,610	£58.24	£3,028	£15,142	£30,285	£45,427
	5	£36,400	£38,750	£72.80	£3,786	£18,928	£37,856	£56,784
£150	1	£7,800	£7,900	£15.60	£811	£4,056	£8,112	£12,168
	2	£15,600	£16,000	£31.20	£1,622	£8,112	£16,224	£24,336
	3	£23,400	£24,290	£46.80	£2,434	£12,168	£24,336	£36,504
	4	£31,200	£32,800	£62.40	£3,245	£16,224	£32,448	£48,672
	5	£39,000	£41,520	£78.00	£4,056	£20,280	£40,560	£60,840

Nodiadau

Gallech gael cyfandaliad neu Bensiwn y Wladwriaeth ychwanegol.

Bydd y cyfandaliad a gewch yn dibynnu ar gyfraddau llog a all godi yn ogystal â gostwng (gweler yr enghraifft nesaf).

Mae'r ffigurau yn y tabl yn tybio bod y gyfradd llog yn aros yn 2.5%.

Enghraifft - Cyfandaliad

Noder: Rydym yn defnyddio cyfraddau llog enghreifftiol yma. Ni fyddwn yn gwybod beth yw'r cyfraddau gwirioneddol nes i'r pensiwn gael ei dalu. Rydym wedi defnyddio symiau penodol wrth gyfrifo'r llog, ond caiff y ffigur terfynol ei dalgrynnu i'r geiniog agosaf.

Mae Naeem wedi bod yn oedi cyn gwneud cais am ei Bensiwn y Wladwriaeth o 4 Awst 2008 i 1 Awst 2010. Pan mae'n gwneud cais am ei Bensiwn y Wladwriaeth mae'n dewis cyfandaliad. Rydym yn gweithio ei gyfandaliad allan drwy edrych ar faint o Bensiwn y Wladwriaeth y byddai wedi'i gael os byddai wedi bod yn ei hawlio, ac yna ychwanegu llog ar y gyfradd a oedd yn gymwys ar yr adeg y byddai wedi bod yn ei hawlio.

Ar 4 Awst 2008, byddai Naeem wedi cael £100 o Bensiwn y Wladwriaeth yr wythnos os byddai wedi gwneud cais amdano. Roedd y gyfradd llog flynyddol yn tua 6.5% ar y pryd (2% yn uwch na chyfradd sail Banc Lloegr o 4.5%). Fodd bynnag, ychwanegwn y llog bob wythnos nid bob blwyddyn, sy'n gweithio allan fel 0.1212% yr wythnos.

Ar ddiwedd yr wythnos gyntaf y byddai Naeem wedi bod yn hawlio, rydym yn cymryd ei Bensiwn y Wladwriaeth wythnosol o £100 a'i gynyddu 0.1212%. Daw hyn i £100.1212. Ar ddiwedd yr ail wythnos, ychwanegwn £100 arall at £100.1212 (sef £200.1212) a chynyddu'r cyfanswm 0.1212%. Daw hyn i £200.3637, ac yn y blaen.

Ar 5 Mawrth 2009, mae cyfradd sail Banc Lloegr yn gostwng chwarter pwynt canran i 4.25%. Mae hyn yn golygu bod y gyfradd llog a ddefnyddiwn i weithio cyfandaliad Naeem allan hefyd yn gostwng - i 6.25% y flwyddyn (2% yn uwch na chyfradd sail Banc Lloegr o hyd), neu 0.1167% yr wythnos. Mae'r newid hwn yn berthnasol i gyfandaliad Naeem o ddydd Llun 9 Mawrth. Erbyn y dyddiad hwn, mae ei gyfandaliad, sydd wedi'i gronni dros y 31 o wythnosau blaenorol, yn gwneud cyfanswm o £3,160.8394.

O 9 Mawrth 2009, rydym yn ychwanegu cyfradd llog wythnosol newydd o 0.1167% yn yr un ffordd ag o'r blaen.

Ar 2 Ebrill 2009, mae cyfradd sail Banc Lloegr yn gostwng eto, i 4.00%. Mae hyn yn golygu o ddydd Llun 6 Ebrill, y bydd y gyfradd llog newydd ar gyfer cyfandaliad Naeem yn 6.00% y flwyddyn, neu 0.1121% yr wythnos. Ar yr un pryd, oherwydd y cynnydd blynyddol mewn budd-daliadau a phensiynau, mae Pensiwn y Wladwriaeth wythnosol Naeem yn cynyddu i £102.70. Erbyn y dyddiad hwn, mae ei gyfandaliad, sydd wedi'i gronni dros y 35 o wythnosau blaenorol gyda llog, yn gwneud cyfanswm o £3,576.7821.

O 6 Ebrill 2009, rydym yn ychwanegu cyfradd llog wythnosol newydd o 0.1121% at gyfandaliad Naeem yn yr un ffordd ag o'r blaen. Ond yn hytrach nag ychwanegu £100 o Bensiwn y Wladwriaeth bob wythnos rydym yn ychwanegu'r swm newydd o £102.70.

Ar 1 Hydref 2009, mae cyfradd sail Banc Lloegr yn newid eto, gan gynyddu i 4.25% y tro hwn. Felly o ddydd Llun 5 Hydref, bydd y gyfradd llog rydym yn ei hychwanegu at gyfandaliad Naeem yn cynyddu eto i 6.25% y flwyddyn, neu 0.1167% yr wythnos. Erbyn y dyddiad hwn, mae cyfandaliad Naeem, sydd wedi'i gronni dros y 61 o wythnosau blaenorol gyda llog, yn gwneud cyfanswm o £6,393.5189.

O 5 Hydref, rydym yn ychwanegu'r gyfradd llog newydd o 0.1167% fel o'r blaen.

Ar 4 Chwefror 2010, mae cyfradd sail Banc Lloegr yn cynyddu eto i 4.5%, felly mae cyfradd llog y cyfandaliad hefyd yn cynyddu i 6.5% y flwyddyn, neu 0.1212% yr wythnos o ddydd Llun 8 Chwefror. Erbyn y dyddiad hwn, mae cyfandaliad Naeem, sydd wedi'i gronni dros y 79 o wythnosau blaenorol gyda llog, yn gwneud cyfanswm o £8,398.3299.

O 12 Ebrill 2010, mae cyfradd Pensiwn y Wladwriaeth wythnosol Naeem yn cynyddu i £105.30 oherwydd y cynnydd blynyddol i fudd-daliadau a phensiynau. Erbyn y dyddiad hwn, mae ei gyfandaliad, sydd wedi'i gronni dros yr 88 o wythnosau blaenorol gyda llog, yn gwneud cyfanswm o £9,420.2864. O'r dyddiad hwnnw, rydym yn parhau i ychwanegu llog o 0.1212% ond rydym yn ychwanegu swm uwch Pensiwn y Wladwriaeth bob wythnos sydd bellach yn £105.30.

Ni cheir rhagor o newidiadau cyn i Naeem wneud cais am ei Bensiwn y Wladwriaeth o ddydd Llun 2 Awst 2010, ddwy flynedd union ar ôl yr adeg y gallai fod wedi dechrau gwneud cais. Daw ei gyfandaliad, a weithir allan dros gyfanswm o 104 o wythnosau, i £11,306.8613 cyn treth.

Beth os wyf eisoes yn hawlio fy Mhensiwn y Wladwriaeth?

Os ydych eisoes yn hawlio eich Pensiwn y Wladwriaeth, gallwch benderfynu rhoi'r gorau i'w hawlio am gyfnod er mwyn ennill mwy o arian ar gyfer eich dyfodol. Dim ond unwaith y gallwch roi'r gorau i hawlio.

Gallwch roi gorau i'ch Pensiwn y Wladwriaeth drwy roi'r dyddiad rydych am roi'r gorau i'w hawlio (ni all hwn fod yn ddyddiad yn y gorffennol na mwy na 4 wythnos yn y dyfodol).

Mae'n rhaid eich bod yn byw yn y DU fel arfer er mwyn oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth (gweler tudalen 43, sy'n egluro pryd na fydd y rheol hon yn berthnasol o bosibl).

Oes adegau pan na fyddai oedi cyn gwneud cais am Bensiwn y Wladwriaeth yn ennill arian ychwanegol i mi?

Yn gyffredinol, bydd yr holl wythnosau y byddwch yn oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth yn cyfrif tuag at eich Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad. Ond mae eithriadau.

Ni fyddwch yn cronni Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol na chyfandaliad yn ystod:

- 1 Unrhyw ddiwrnodau pan fyddwch wedi cael un neu fwy o'r budd-daliadau canlynol, neu pan fydd person arall wedi cael cynnydd yn unrhyw un ohonynt ar eich cyfer.

(Nid yw hyn yn berthnasol os nad ydych yn byw gyda'r person sy'n cael y cynnydd, oni bai mai eich gŵr, gwraig neu bartner sifil yw'r person hwnnw.):

- Lwfans Gofalwr
- Budd-dal Analluogrwydd
- Math arall o Bensiwn y Wladwriaeth (ac eithrio Budd-dal Ymddeol Graddedig neu bensiwn ychwanegol a rennir)
- Lwfans Anabledd Difrifol
- Atodiad i'r Anghyflogadwy
- Pensiwn Gwraig Weddw
- Lwfans Mam Weddw.

2 Unrhyw ddiwrnodau pan fyddwch chi neu'ch partner wedi cael un neu fwy o'r budd-daliadau canlynol:

- Credyd Pensiwn
- Cymhorthdal Incwm
- Lwfans Cyflogaeth a Chymorth yn seiliedig ar incwm
- Lwfans Ceisio Gwaith yn seiliedig ar incwm.

Os ydych yn cael unrhyw un o'r budd-daliadau uchod, a'ch bod am fod yn gymwys i gael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad drwy oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth, bydd angen i chi ddweud wrthym eich bod am roi'r gorau i gael y budd-daliadau hyn.

3 Unrhyw ddiwrnodau y buoch yn y carchar oherwydd eich bod wedi'ch cyhuddo o drosedd.

Pensiwn ychwanegol a rennir

Os byddwch yn oedi cyn gwneud cais am bensiwn ychwanegol a rennir a'ch bod yn cael un o'r budd-daliadau y sonnir amdanynt uchod, ni fydd hyn yn eich atal rhag cronni Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad ar gyfer y cyfnod hwnnw. Fodd bynnag, ni fyddwch yn cronni Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol na chyfandaliad ar gyfer unrhyw gyfnod y byddwch yn y carchar.

Os gallwch gael pensiwn ychwanegol a rennir (gweler tudalen 39) a Phensiwn y Wladwriaeth ar yr un pryd, fel arfer ni allwch oedi cyn gwneud cais tra byddwch yn cael y llall.

Beth sy'n cyfrif fel 'Pensiwn y Wladwriaeth wythnosol' os byddaf yn oedi cyn gwneud cais am Bensiwn y Wladwriaeth?

Pan fyddwn yn gweithio eich Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol a'ch cyfandaliad allan byddwn yn defnyddio swm 'Pensiwn y Wladwriaeth wythnosol'. Mae hyn yn cynnwys:

- Pensiwn sylfaenol y Wladwriaeth
- Pensiwn ychwanegol y Wladwriaeth (SERPS neu Ail Bensiwn y Wladwriaeth)
- Budd-dal Ymddeol Graddedig
- Ychwanegiad oedran Budd-dal Analluogrwydd
- Ychwanegiad Anabledd, a
- Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol a etifeddwyd gan eich diweddar ŵr, gwraig neu bartner sifil (gweler y nodyn isod); ceir rhagor o wybodaeth am etifeddu Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol ar dudalennau 30 i 35.

Nid yw'n cynnwys:

- cynnydd i'ch Pensiwn y Wladwriaeth ar gyfer oedolyn arall
- Bonws Nadolig
- unrhyw Bensiwn y Wladwriaeth ychwanegol a gronnwyd gennych yn flaenorol drwy oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth
- Credyd Pensiwn, neu
- ar gyfer y cyfandaliad yn unig - unrhyw Bensiwn y Wladwriaeth ychwanegol rydych wedi'i etifeddu am fod eich diweddar ŵr, gwraig neu bartner sifil wedi oedi cyn gwneud cais am Isafswm Pensiwn Gwarantedig. (Os byddwch yn dewis cael cyfandaliad, byddwch yn cael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol yn lle hynny ar gyfer y rhan honno o'ch Pensiwn y Wladwriaeth wythnosol. Byddwn hefyd yn cynnwys y swm hwn yn eich Pensiwn y Wladwriaeth wythnosol os byddwch yn dewis Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol yn lle cyfandaliad.)

Sut y byddai gohirio Pensiwn y Wladwriaeth yn effeithio ar fy mudd-daliadau eraill a'm credydau treth?

Os dewiswch gymryd Pensiwn y Wladwriaeth wythnosol ychwanegol:

- byddwn yn ei ystyried yn yr un ffordd â Phensiwn y Wladwriaeth pan fyddwn yn gweithio allan unrhyw Fudd-dal Tai, Budd-dal Treth Cyngor a chredydau treth y gallech eu cael, ac
- mae'n cyfrif fel incwm pan fyddwn yn gweithio allan a oes hawl gennych i gael Credyd Pensiwn.

Os dewiswch gymryd cyfandaliad:

- byddwn yn ei anwybyddu'n llwyr pan fyddwn yn gweithio allan unrhyw Gredyd Pensiwn, Budd-dal Tai a Budd-dal Treth Cyngor, er bod eich cynilion fel arfer yn effeithio ar faint o fudd-dal a gewch, ac
- mae'n cyfrif fel incwm ychwanegol pan fydd Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi yn gweithio allan unrhyw Gredyd Treth Plant a Chredyd Treth Gwaith y gallech eu cael. Gall unrhyw incwm ychwanegol yn ystod y flwyddyn dreth effeithio ar faint o gredydau treth a gewch y flwyddyn honno.

O ran credydau treth, mae unrhyw Pensiwn y Wladwriaeth, Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad a gewch yn rhan o'ch 'incwm arall'. Mae Cyllid a Thollau EM yn anwybyddu'r £300 cyntaf y flwyddyn o hyn. I gael rhagor o wybodaeth am gredydau treth, ewch i wefan CThEM yn **www.hmrc.gov.uk** neu cysylltwch â'r Llinell gymorth Credydau Treth. Gweler tudalen 62 i gael manylion cyswllt.

Beth sy'n digwydd os byddaf yn gwneud cais am y budd-daliadau hyn tra byddaf yn oedi cyn gwneud cais am Bensiwn y Wladwriaeth?

Os byddwch yn gwneud cais am Gredyd Pensiwn tra byddwch yn oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth (neu bensiwn ychwanegol a rennir), byddwn yn gweithio eich Credydau Pensiwn allan fel petaech yn cael eich Pensiwn y Wladwriaeth.

O fis Ebrill 2011, os byddwch chi neu'ch partner yn penderfynu oedi, neu'ch bod eisoes wedi oedi, cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth tra byddwch yn hawlio Credyd Pensiwn, ni fyddwch bellach yn cronni Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol na'r cyfandaliad ar gyfer y diwrnodau rydych yn cael Credyd Pensiwn.

Os ydych chi neu'ch partner wedi oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth a hoffech gael rhagor o wybodaeth am sut y gall y newid hwn effeithio ar eich cais, cysylltwch â'r Gwasanaeth Pensiwn. Gweler tudalen 58 am fanylion.

Os ydych yn hawlio Budd-dal Tai neu Fudd-dal Treth Cyngor (ond nid Credyd Pensiwn) tra byddwch yn oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth (neu bensiwn ychwanegol a rennir), ni fydd swm y pensiwn rydych yn oedi cyn gwneud cais amdano yn effeithio ar y symiau a gewch.

Os ydych yn hawlio credydau treth tra byddwch yn oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth (neu bensiwn ychwanegol a rennir), ni fydd swm o bensiwn a gewch efallai yn effeithio ar y symiau a gewch.

A fydd cael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol yn effeithio ar y budd-daliadau eraill y gallai fod hawl gennyf i'w cael?

Os ydych yn cael Pensiwn y Wladwriaeth ar yr un pryd ag y bydd gennych hawl i gael budd-daliadau penodol eraill, byddwn yn lleihau swm y budd-daliadau eraill a gewch gan swm eich Pensiwn y Wladwriaeth. Bydd hyn yn golygu na fyddwn yn talu budd-daliadau eraill sy'n werth llai neu'n gyfwerth â'ch Pensiwn y Wladwriaeth. Y budd-daliadau eraill hyn yw:

- Lwfans Gofalwr
- Lwfans Anabledd Difrifol
- Atodiad i'r Anghyflogadwy
- Pensiwn Gwraig Weddw
- Lwfans Mam Weddw.

Os yw eich Pensiwn y Wladwriaeth yn cynnwys Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol a enilloch am eich bod wedi oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth, byddwn hefyd yn tynnu'r Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol hwn o swm y budd-dal arall i weithio allan faint y gallwn ei dalu i chi.

Byddwn yn trin unrhyw Bensiwn y Wladwriaeth ychwanegol rydych wedi'i etifeddu gan eich diweddar:

- gŵr
- gwraig, neu
- partner sifil yn yr un ffordd.

Os byddwch yn dewis cael cyfandaliad, byddwn ond yn lleihau'r budd-dal arall gan swm eich Pensiwn y Wladwriaeth wythnosol.

Os byddwch yn oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth tra byddwch yn cael unrhyw o'r budd-daliadau eraill hyn, neu Fudd-dal Analluogrwydd, ni fyddwn yn lleihau'r budd-dal arall tra byddwch yn oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth. Fodd bynnag, ni fyddwch yn cronni unrhyw Bensiwn y Wladwriaeth ychwanegol na chyfandaliad ar gyfer unrhyw ddiwrnodau y byddwch yn cael y budd-dal arall (gweler tudalen 17).

Nid yw **pensiwn ychwanegol a rennir** yn effeithio ar y budd-daliadau eraill hyn. Felly byddwch yn dal i allu cronni pensiwn ychwanegol neu gyfandaliad os byddwch yn oedi cyn gwneud cais am eich pensiwn ychwanegol a rennir tra byddwch yn cael y budd-daliadau hyn. Pan fyddwch yn gwneud cais am bensiwn ychwanegol a rennir, ni fyddwn yn lleihau unrhyw un o'r budd-daliadau eraill a gewch.

Sut y bydd y codiad graddol yn oedran Pensiwn y Wladwriaeth yn effeithio ar fudd-daliadau y gallai fod hawl gennych i'w cael

O 6 Ebrill 2010, mae'r oedran y gall merched gael eu Pensiwn y Wladwriaeth yn codi i 65 oed, er mwyn iddo fod yn unol ag oedran Pensiwn y Wladwriaeth i ddynion. Ceir rhagor o wybodaeth am hyn ar dudalennau 5 a 6.

Bydd yr oedran y gall dynion a merched gael Credyd Pensiwn hefyd yn cynyddu yn unol â hyn.

Bydd oedran Pensiwn y Wladwriaeth i ddynion a merched yn codi yn y dyfodol. O dan y Ddeddf Pensiynau bydd oedran Pensiwn y Wladwriaeth i ferched yn cynyddu yn fwy cyflym i 65 rhwng Ebrill 2016 a Thachwedd 2018. O Ragfyr 2018 bydd oedran Pensiwn y Wladwriaeth i ddynion a merched yn dechrau cynyddu i gyrraedd 66 yn Hydref 2020.

Bydd yr oedran y gall dynion a merched gael Credyd Pensiwn hefyd yn cynyddu yn unol â hyn.

Eich Pensiwn y Wladwriaeth a threth

Mae Cyllid a Thollau EM yn trin Pensiwn y Wladwriaeth fel incwm at ddibenion treth. Ond dim ond os bydd cyfanswm eich incwm yn fwy na'ch lwfans treth personol (swm yr incwm y gallwch ei gael cyn i chi ddechrau talu treth) y bydd yn rhaid i chi dalu Treth Incwm.

Dyma'r lwfansau personol ar gyfer y blynyddoedd treth 2011-12 a 2012-13

	2011-12	2012-13
O dan 65 oed	£7,475	£8,105
65 i 74 oed	£9,940	£10,500
75 oed a throsodd	£10,090	£10,660

Os ydych yn 65 oed neu'n hŷn a bod gennych incwm sy'n uwch na swm penodol, caiff eich lwfans treth personol ei leihau £1 ar gyfer pob £2 o incwm sydd gennych dros y swm hwnnw. Gelwir y ffigur hwn yn 'derfyn incwm'.

Dyma'r terfynau incwm ar gyfer y blynyddoedd treth 2011-12 a 2012-13

2011-12	2012-13
£24,000	£25,400

Nid ydym yn cyfrif cyfandaliadau a gewch am eich bod wedi oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth ar gyfer y terfyn hwn.

Er enghraifft, os ydych yn 65 oed ac mae eich incwm ar gyfer y flwyddyn dreth 2012-13 yn £26,400 (£1,000 yn fwy na'r terfyn incwm), byddai eich lwfans treth personol o £10,000 yn cael ei leihau £500 (£1 ar gyfer pob £2 dros y terfyn incwm) i £10,000. Mae hyn yn golygu y byddai'n

rhaid i chi dalu treth ar unrhyw incwm dros £10,000. Mae terfyn ar faint y gellir lleihau eich lwfans treth personol. Ni ellir ei leihau i lai na'r lwfans treth ar gyfer person o dan 65 oni bai bod cyfanswm eich incwm dros £100,000.

O'r flwyddyn dreth 2013 - 14, mae lwfansau personol uwch yn newid:

- Bydd gan bobl wedi eu geni ar ôl 5 Ebrill 1938 ond cyn 6 Ebrill 1948 hawl i lwfans personol o £10,500.
- Bydd gan bobl wedi eu geni cyn 6 Ebrill 1938 hawl i lwfans personol o £10,660

Ar gyfer 2013-2014, bydd gan bobl wedi eu geni ar ôl 5 Ebrill 1948 hawl i lwfans personol o £9,205. Bydd terfyn incwm yn berthnasol o hyd i'r lwfansau uwch ar gyfer pobl wedi eu geni cyn 5 Ebrill 1948.

Dyma'r prif gyfraddau treth ar gyfer y blynyddoedd treth 2011-12 a 2012-13

	Incwm trethadwy yn 2011-12	Incwm trethadwy yn 2012-13
Cyfradd sail (20%)	£1 - £35,000	£1 - £34,370
Cyfradd uwch (40%)	£35,001 - £150,000	£34,371 - £150,000
Cyfradd ychwanegol (50%)	Dros £150,000	Dros £150,000

Er enghraifft, yn y flwyddyn dreth 2012-13, mae hawl gan ddyn 65 oed i gael Pensiwn y Wladwriaeth o £107.45 ac mae'n cael pensiwn o £100.00 yr wythnos o'i swydd.

Byddai cyfanswm ei incwm sef £207.45 yr wythnos yn dod i £10,787 ar gyfer y flwyddyn dreth lawn. Ar ôl didynnu ei lwfans personol o £10,500 (ar gyfer 2011-12), bydd hyn yn gadael incwm o £287 y bydd yn rhaid iddo dalu treth arno. Gan fod cyfanswm ei incwm yn llai na £34,370, bydd yn rhaid iddo dalu treth ar 20% o'r £287.

Fel arfer, caiff unrhyw dreth sy'n ddyledus ar eich Pensiwn y Wladwriaeth ei chymryd o'ch incwm arall, fel pensiwn gan eich cyflogwr neu eich cyflog os rydych yn yn gweithio. Fel arall, efallai y bydd yn rhaid i chi lenwi ffurflen dreth.

Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol a threth

Mae Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol hefyd yn cyfrif fel incwm at ddibenion treth yn yr un ffordd â'ch Pensiwn y

Wladwriaeth arferol. Mae hyn yn golygu y bydd yn rhaid i chi dalu treth arno os yw cyfanswm eich incwm yn fwy na'ch lwfans treth personol.

Treth ar eich cyfandaliad

Mae Cyllid a Thollau EM hefyd yn cyfrif cyfandaliadau am eich bod wedi oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth fel incwm at ddibenion treth. Ond caiff faint o dreth y gallai fod yn rhaid i chi ei thalu ar eich cyfandaliad ei weithio allan yn wahanol. Ni chaiff y cyfandaliad ei ychwanegu at weddill eich incwm i weithio allan cyfanswm eich incwm ar gyfer treth. Yn hytrach, y gyfradd dreth sy'n ddyledus ar eich cyfandaliad fydd y brif gyfradd uchaf o dreth y byddwch yn ei thalu ar eich incwm arall.

Ni chaiff unrhyw gyfraddau treth arbennig sy'n berthnasol i gynilion a difidendau y gallech fod yn eu cael eu cyfrif. Mae 'incwm arall' hefyd yn cynnwys unrhyw Bensiwn y Wladwriaeth wythnosol a gewch unwaith y byddwch wedi dechrau ei gael.

Mae'r rheolau treth ar gyfer cyfandaliadau Pensiwn y Wladwriaeth yn wahanol i'r rheolau treth sy'n berthnasol i unrhyw gyfandaliad y gallech ei gael gan gynllun pensiwn eich cyflogwr neu bensiwn preifat.

Mae hyn yn golygu, ar gyfer cyfandaliad Pensiwn y Wladwriaeth:

- os na fyddwch yn talu treth oherwydd bod eich incwm arall yn llai na'ch lwfans personol, ni fyddwch yn talu treth ar eich cyfandaliad
- os byddwch yn talu treth ar unrhyw ran o'ch incwm arall ar 20%, byddwch yn talu treth ar eich cyfandaliad ar 20%
- os byddwch yn talu treth ar unrhyw ran o'ch incwm arall ar 40%, byddwch yn talu treth ar eich cyfandaliad ar 40%, ac
- os byddwch yn talu treth ar unrhyw ran o'ch incwm arall ar 50%, byddwch yn talu treth ar eich cyfandaliad ar 50%.

Ni fydd eich cyfandaliad yn golygu eich bod yn talu treth ar gyfradd uwch na'r gyfradd sydd eisoes yn berthnasol i'ch incwm arall. Hefyd, os ydych yn 65 oed neu'n hŷn, ni fydd hyn yn lleihau unrhyw lwfans treth personol sy'n gysylltiedig ag oedran efallai sydd gennych.

Nid yw unrhyw gyfraddau treth amgen arbennig yn berthnasol i gyfradd llog y cyfandaliad. Gallwch weld manylion cyfraddau treth amgen drwy fynd i

www.hmrc.gov.uk/rates/it.htm

Enghraifft

Mae Derek yn 67 oed ac wedi gwneud cais am ei Bensiwn y Wladwriaeth ar ôl oedi am ddwy flynedd. Mae ei incwm o'i Bensiwn y Wladwriaeth wythnosol a phensiwn galwedigaethol yn dod i £14,040 am y flwyddyn. Ar ôl cymryd i ffwrdd ei lwfans personol Treth Incwm o £10,500 mae hyn yn gadael £3,540 mae'n rhaid iddo dalu treth arno. Bydd yn talu treth ar y gyfradd sylfaenol o 20%.

Mae gan Derek hawl i'w gyfandaliad yn y flwyddyn dreth 2012-13. Mae ei gyfandaliad yn £12,000 cyn treth. Gan fod yn rhaid iddo dalu treth ar 20% o'i incwm arall, bydd yn rhaid iddo dalu treth ar ei gyfandaliad. Felly, ar ôl talu treth o £2,400 ar ei gyfandaliad, bydd yn cael cyfandaliad o £9,600. Er bod ei gyfandaliad a'i incwm arall cyn treth yn fwy na 25,400 (£12,000 + £14,040 = £26,040), mae ganddo hawl o hyd i gael y lwfans treth personol llawn sy'n gysylltiedig ag oedran - nid yw ei gyfandaliad yn effeithio ar hyn.

Dewis pryd i gael eich cyfandaliad

Bydd y dreth rydych yn ei thalu ar eich cyfandaliad fel arfer yn dibynnu ar y gyfradd dreth sy'n berthnasol i'ch incwm arall yn ystod y flwyddyn dreth y byddwch yn dechrau hawlio eich Pensiwn y Wladwriaeth. Os byddwch yn cyrraedd oedran Pensiwn y Wladwriaeth ar 6 Ebrill 2010 neu ar ôl hynny, caiff eich Pensiwn y Wladwriaeth ei dalu ar ddiwedd eich wythnos budd-dal. Bydd eich wythnos budd-dal yn seiliedig ar eich rhif Yswiriant Gwladol. Felly, os byddech yn dweud wrthym ar 8 Ebrill 2011 (sy'n ddydd Gwener) eich bod am ddechrau hawlio eich Pensiwn y Wladwriaeth, a'ch bod yn disgwyl cael eich talu ar ddydd Llun, bydd eich taliad cyntaf yn ddyledus ddydd Llun 18 Ebrill (ar gyfer y cyfnod rhwng 12 Ebrill a 18 Ebrill, o ddydd Mawrth i ddydd Llun).

Os byddwch yn dewis cyfandaliad, byddem yn ei weithio allan ar gyfer y cyfnod yr oeddech wedi oedi cyn gwneud cais, hyd at ddydd Llun 11 Ebrill ac yn cynnwys y dyddiad

hwnnw. Y flwyddyn dreth a ddefnyddiwn ar gyfer gweithio allan faint o dreth y mae'n rhaid i chi ei thalu ar eich cyfandaliad fyddai'r flwyddyn dreth sy'n cynnwys 11 Ebrill - hynny yw, yr un sy'n dechrau ar 6 Ebrill 2012 ac sy'n dod i ben ar 5 Ebrill 2013.

Fodd bynnag, gallwch ofyn i ni ohirio talu eich cyfandaliad tan y flwyddyn dreth **ar ôl** y flwyddyn dreth pan fyddwch yn dechrau hawlio eich Pensiwn y Wladwriaeth. Gan ddefnyddio ein henghrafft, hon fyddai'r flwyddyn dreth sy'n dechrau ar 6 Ebrill 2012. Os byddwch yn dewis gwneud hyn, bydd y dreth y bydd yn rhaid i chi ei thalu ar eich cyfandaliad yn seiliedig ar y gyfradd dreth sy'n berthnasol i'ch incwm arall yn y flwyddyn dreth ddiweddaraf honno.

Efallai y byddwch am wneud hyn os ydych yn credu y byddai'n rhaid i chi dalu treth ar gyfradd is ar eich incwm arall yn ystod y flwyddyn dreth ar ôl i chi ddechrau hawlio eich Pensiwn y Wladwriaeth. Gallai hyn ddigwydd, er enghrafft, os yw eich incwm yn ystod y flwyddyn dreth nesaf yn is am nad ydych yn gweithio mwyach. Os yw eich cyfradd dreth yn is yn ystod y flwyddyn ar ôl i chi ddechrau hawlio, dim ond treth ar y gyfradd is y bydd rhaid i chi ei dalu ar eich cyfandaliad (er enghrafft, 20% yn lle 40%).

Ni fydd cael llai o incwm yn ystod y flwyddyn dreth ar ôl i chi ddechrau hawlio eich Pensiwn y Wladwriaeth yn golygu eich bod yn talu treth ar gyfradd is yn awtomatig. Os ydych yn disgwyl y bydd eich incwm yn llai ond nad ydych yn siŵr sut y bydd hyn yn effeithio ar faint o dreth y bydd yn rhaid i chi ei thalu, dylech ofyn i'ch Canolfan Ymholiadau Cyllid a Thollau EM leol am gyngor cyn i chi ofyn i ni ohirio talu eich cyfandaliad. Gweler tudalen 59 i gael manylion cyswllt.

Os hoffech i'r dreth ar eich cyfandaliad fod yn seiliedig ar eich incwm ar gyfer y flwyddyn dreth ar ôl yr adeg y byddech fel arfer yn dechrau hawlio eich Pensiwn y Wladwriaeth, bydd yn rhaid i chi ddweud hyn wrthym pan fyddwch yn dewis cael cyfandaliad. Bydd hyn yn golygu na allwn dalu eich cyfandaliad i chi cyn dechrau'r flwyddyn dreth ddiweddarach honno. Er enghrafft, os byddech yn dechrau hawlio eich Pensiwn y Wladwriaeth ym mis Rhagfyr 2011 ond eich bod am i'r dreth fod yn seiliedig ar eich cyfandaliad ar yr incwm rydych yn disgwyl ei gael yn ystod y flwyddyn dreth sy'n dechrau ar 6 Ebrill 2012. Yna, ni allem dalu eich cyfandaliad cyn 6 Ebrill 2012.

Ni fyddwch yn cronni unrhyw log ychwanegol ar eich cyfandaliad am unrhyw gyfnod y byddwch yn gofyn i ni ohirio ei dalu. Ond, os byddwch yn gofyn i ni ohirio talu eich cyfandaliad a'ch bod yna yn newid eich meddwl, gallwn dalu eich cyfandaliad ar unwaith. Yna bydda'r dreth yn seiliedig ar eich incwm yn y flwyddyn dreth y byddech wedi dechrau hawlio eich Pensiwn y Wladwriaeth.

Sut y didynnir treth o'ch cyfandaliad

Byddwn yn talu eich cyfandaliad i chi ar ôl didynnu treth i ddechrau. Os byddwch yn dewis cyfandaliad, byddwn yn gofyn i chi lenwi ffurflen syml er mwyn i ni wybod faint o dreth i'w dynnu. Bydd hyn yn seiliedig ar eich amcangyfrif o'ch incwm ar gyfer y flwyddyn dreth rydych am i ni dalu eich cyfandaliad.

Rydym yn anfon gwybodaeth atoch gyda'r ffurflen i'ch helpu i weithio hyn allan. Gallwch hefyd gysylltu â Chyllid a Thollau EM (gweler tudalen 59) os nad ydych yn siŵr sut i lenwi'r ffurflen.

Bydd Cyllid a Thollau EM yn gwirio'r dreth rydym wedi'i didynnu ar ddiwedd y flwyddyn dreth, fel y gallant ad-dalu i chi os ydych wedi talu gormod o dreth neu ofyn i chi dalu mwy os nad ydych wedi talu digon. Efallai nad ydych wedi talu digon o dreth am fod eich amgylchiadau wedi newid ers i chi ddweud wrthym pa gyfradd dreth i'w chodi - er enghraifft, efallai eich bod wedi cymryd swydd rhan amser ac efallai y bydd yr incwm ychwanegol yn golygu eich bod yn talu treth ar gyfradd uwch.

Sut mae amgylchiadau gwahanol yn effeithio ar Bensiwn y Wladwriaeth ychwanegol a chyfandaliadau

Beth fydd yn digwydd os byddaf yn marw?

Bydd hyn yn dibynnu ar p'un a ydych yn briod neu mewn partneriaeth sifil, a ph'un a ydych yn marw cyn neu ar ôl i chi wneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth.

Os ydych yn briod neu mewn partneriaeth sifil a'ch bod yn marw, efallai y bydd gan eich gŵr, gwraig neu bartner sifil hawl i gael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad oherwydd eich bod wedi oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth.

Os oeddech wedi oedi cyn gwneud cais am eich **pensiwn ychwanegol a rennir**, mae'r rheolau'n wahanol. Fodd bynnag, gallai eich gŵr, gwraig neu bartner sifil etifeddu'r holl gyfandaliad am oedi cyn gwneud cais am eich pensiwn ychwanegol a rennir neu ran ohono os oeddech eisoes wedi gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth ac wedi dewis cyfandaliad cyn i chi farw. Os felly bydd yn ffurfio rhan o'ch ystad.

Os byddwch yn marw ar ôl gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth ond cyn i chi ddewis cael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad, gellir penodi rhywun i wneud y dewis hwn ar ran eich ystad. (Mae gennych dri mis ar ôl gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth i benderfynu a ydych am gael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad)

Beth fydd yn digwydd os bydd fy ngŵr yn marw?

Os oedd eich gŵr wedi oedi cyn gwneud cais am ei Bensiwn y Wladwriaeth cyn iddo farw, efallai y gallwch gael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad ar gyfer y cyfnod y bu'n oedi cyn gwneud cais. Bydd hyn yn berthnasol i chi os:

- roeddech yn briod ag ef ar y dyddiad y bu farw
- rydych wedi gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth, ac
- na wnaethoch ailbriodi na ffurfio partneriaeth sifil cyn i chi gyrraedd oedran Pensiwn y Wladwriaeth.

Bydd unrhyw Bensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad y gallwch ei gael am fod eich gŵr wedi oedi cyn gwneud cais am ei Bensiwn y Wladwriaeth ar ben unrhyw Bensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad y gallech fod wedi'i ennill drwy oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth eich hun.

Os bydd eich gŵr yn marw cyn iddo wneud cais am ei Bensiwn y Wladwriaeth a'i fod wedi oedi cyn gwneud cais am o leiaf 12 mis, yna pan fyddwch yn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth eich hun, gallwch fel arfer ddewis Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad ar gyfer y cyfnod y bu'n oedi cyn gwneud cais.

Os bydd eich gŵr yn marw cyn gwneud cais am ei Bensiwn y Wladwriaeth ac y bu'n oedi cyn gwneud cais am lai na 12 mis, ond am o leiaf bum wythnos, gallech gael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol gyda'ch Pensiwn y Wladwriaeth eich hun o hyd.

Os bydd eich gŵr yn marw ar ôl gwneud cais am ei Bensiwn y Wladwriaeth a'i fod wedi dewis cael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol, byddwch yn cael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol gyda'ch Pensiwn y Wladwriaeth wythnosol pan fyddwch yn gwneud cais amdano. Byddai hyn hefyd yn wir os oedd yn cael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol am nad oedd wedi oedi cyn gwneud cais am gyfnod digon hir i allu dewis cyfandaliad.

Os bydd eich gŵr yn marw ar ôl gwneud cais am ei Bensiwn y Wladwriaeth a'i fod wedi dewis cyfandaliad, bydd y cyfandaliad yn ffurfio rhan o'i ystad. Os oedd yn dal i aros am y taliad pan fu farw, gellir ei dalu i'w ystad.

Os bydd eich gŵr yn marw, ni allwch newid y dewis a wnaeth cyn iddo farw.

Os bydd eich gŵr yn marw ar ôl gwneud cais am ei Bensiwn y Wladwriaeth ond cyn gwneud ei ddewis o ran cael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad, gall rhywun wneud y dewis hwn ar ran ystad eich gŵr. Gallai hyn olygu chi, ysgutor ei ystad (mae hawl gyfreithiol gan ysgutorion i weithredu ar ran rhywun sydd wedi marw) neu rywun arall addas. Mae'r hyn a gaiff ei dalu yn dibynnu ar y dewis a wnânt, yn union fel petai eich gŵr wedi dewis cyn iddo farw.

Os nad ydych wedi gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth eich hun pan fydd eich gŵr yn marw, gan eich bod yn iau nag oedran Pensiwn y Wladwriaeth neu wedi

oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth, bydd yn rhaid i chi aros nes byddwch yn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth eich hun cyn y gallwch gael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad o Bensiwn y Wladwriaeth eich gŵr.

Faint o Bensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad y byddwn yn ei etifeddu os bydd fy ngŵr yn marw?

Mae hyn yn dibynnu ar gynnwys Pensiwn y Wladwriaeth y gwnaeth eich gŵr oedi cyn gwneud cais amdano. Gallech etifeddu:

- 100% o'r Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu'r cyfandaliad a enillodd ar ei Bensiwn sylfaenol y Wladwriaeth
- 50% o'r Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu'r cyfandaliad a enillodd ar ei Fudd-dal Ymddeol Graddedig (ond dim y gallai fod wedi'i gael gan ddiweddar wraig neu bartner sifil)
- 50% o'r Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu'r cyfandaliad a enillodd ar ei Ail Bensiwn y Wladwriaeth, neu
- rhwng 50% a 100% o'r Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu'r cyfandaliad a enillodd ar ei pensiwn SERPS.

Mae terfyn ar faint o Bensiwn ychwanegol y Wladwriaeth (Ail Bensiwn y Wladwriaeth a SERPS) y gallech eu cael. (Byddai hyn drwy gyfuno eich Pensiwn ychwanegol y Wladwriaeth eich hun ac unrhyw Bensiwn ychwanegol y Wladwriaeth y byddwch yn ei etifeddu). Ewch i'n gwefan **www.direct.gov.uk/pensiynau** am ragor o wybodaeth.

Beth os byddaf yn ailbriodi?

- Os bydd eich gŵr yn marw a'ch bod yn ailbriodi neu'n ffurfio partneriaeth sifil **cyn** i chi gyrraedd oedran Pensiwn y Wladwriaeth, **ni** allwch etifeddu Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad eich diweddar ŵr.
- Os bydd eich gŵr yn marw a'ch bod yn ailbriodi neu'n ffurfio partneriaeth sifil **ar ôl** i chi gyrraedd oedran Pensiwn y Wladwriaeth, gallwch etifeddu Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad eich diweddar ŵr.

Beth fydd yn digwydd os bydd fy ngwraig yn marw?

Os yw eich gwraig wedi oedi cyn gwneud cais am ei Phensiwn y Wladwriaeth cyn iddi farw, efallai y gallwch gael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad ar gyfer y cyfnod y bu'n oedi cyn gwneud ei chais. Bydd hyn yn berthnasol os:

- roeddech yn briod â hi ar y dyddiad y bu farw
- rydych wedi gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth, ac
 - roeddech dros oedran Pensiwn y Wladwriaeth pan fu farw, neu
 - roeddech yn iau nag oedran Pensiwn y Wladwriaeth pan fu farw, ni wnaethoch ailbriodi na ffurfio partneriaeth sifil cyn i chi gyrraedd oedran Pensiwn y Wladwriaeth, a gwnaethoch gyrraedd oedran Pensiwn Wladwriaeth ar 6 Ebrill 2010 neu ar ôl hynny.

Os bydd eich gwraig yn marw cyn gwneud cais am ei Phensiwn y Wladwriaeth a'i bod wedi bod yn oedi cyn gwneud cais am o leiaf 12 mis, fel arfer gallwch ddewis cael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad ar ben unrhyw Bensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad y rydych wedi'i ennill eich hun.

Os bydd eich gwraig yn marw cyn gwneud cais am ei Phensiwn y Wladwriaeth ac y bu'n oedi cyn gwneud cais am lai na 12 mis, ond am o leiaf bum wythnos, gallech gael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol o hyd.

Os bydd eich gwraig yn marw ar ôl gwneud cais am ei Phensiwn y Wladwriaeth a'i bod wedi dewis cael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol, byddwch yn cael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol gyda'ch Pensiwn y Wladwriaeth wythnosol. Byddai hyn hefyd yn wir os oedd eich gwraig yn cael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol am nad oedd wedi oedi cyn gwneud cais am gyfnod digon hir i allu dewis cyfandaliad.

Os bydd eich gwraig yn marw ar ôl gwneud cais am ei Phensiwn y Wladwriaeth a'i bod wedi dewis cyfandaliad, bydd yn ffurfio rhan o'i hystad. Gellir ei dalu i'w hystad os na chafodd y taliad cyn iddi farw.

Os bydd eich gwraig yn marw, ni allwch newid y dewis a wnaeth cyn iddi farw.

Os bydd eich gwraig yn marw ar ôl gwneud cais am ei Phensiwn y Wladwriaeth ond cyn gwneud ei dewis o ran cael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad, gall rhywun wneud y dewis hwn ar ran ei hystad. Gallai hyn olygu chi, ysgutor ei hystad (mae hawl gyfreithiol gan ysgutorion i weithredu ar ran rhywun sydd wedi marw) neu rywun arall addas. Mae'r hyn a gaiff ei dalu yn dibynnu ar y dewis a wnaeth yn union fel petai eich gwraig wedi dewis cyn iddi farw.

Os nad ydych wedi gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth eich hun pan fydd eich gwraig yn marw, gan eich bod yn iau nag oedran Pensiwn y Wladwriaeth neu wedi oedi cyn gwneud cais amdano, bydd yn rhaid i chi aros nes byddwch yn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth eich hun cyn y gallwch gael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad o Bensiwn y Wladwriaeth eich gwraig. Byddwch yn colli'r hawl hon os byddwch yn ailbiodi neu'n ffurfio partneriaeth sifil newydd cyn i chi gyrraedd oedran Pensiwn y Wladwriaeth.

Faint o Bensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad y byddaf yn ei etifeddu os bydd fy ngwraig yn marw?

Mae hyn yn dibynnu ar gynnwys Pensiwn y Wladwriaeth y gwnaeth oedi cyn gwneud cais amdano. Gallech etifeddu:

- 100% o'r Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu'r cyfandaliad a enillodd ar ei Phensiwn sylfaenol y Wladwriaeth
- 50% o'r Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu'r cyfandaliad a enillodd ar ei Budd-dal Ymddeol Graddedig (ond dim y gallai fod wedi'i gael gan ddiweddar â'r neu bartner sifil)
- 50% o'r Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu'r cyfandaliad a enillodd ar ei Hail Bensiwn y Wladwriaeth, neu
- rhwng 50% a 100% o'r Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu'r cyfandaliad a enillodd ar ei phensiwn SERPS.

Mae terfyn ar faint o Bensiwn ychwanegol y Wladwriaeth y gallech ei gael (drwy gyfuno eich Pensiwn ychwanegol y Wladwriaeth eich hun ac unrhyw Bensiwn ychwanegol y Wladwriaeth y byddwch yn ei etifeddu). Ewch i wefan **www.direct.gov.uk/pensiynau** am ragor o wybodaeth.

Os oedd unrhyw ran o'r Pensiwn y Wladwriaeth y bu eich gwraig yn oedi cyn gwneud cais amdano yn seiliedig ar eich cyfraniadau Yswiriant Gwladol chi, ni fyddwch yn gallu etifeddu Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad o'r rhan hon o'i Phensiwn y Wladwriaeth.

Beth fydd yn digwydd os bydd fy mhartner sifil yn marw?

Os yw eich partner sifil wedi oedi cyn gwneud cais am ei Bensiwn y Wladwriaeth cyn iddo farw, efallai y gallwch gael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad ar gyfer y cyfnod y bu eich partner sifil yn oedi cyn gwneud cais os:

- roeddech mewn partneriaeth sifil ag ef ar y dyddiad y bu farw
- rydych wedi gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth, a naill ai
 - eich bod chi dros oedran Pensiwn y Wladwriaeth pan fu farw, neu
 - roeddech yn iau nag oedran Pensiwn y Wladwriaeth pan fu farw, ni wnaethoch ailbriodi na ffurfio partneriaeth sifil newydd cyn i chi gyrraedd oedran Pensiwn y Wladwriaeth, a gwnaethoch gyrraedd oedran Pensiwn y Wladwriaeth ar 6 Ebrill 2010 neu ar ôl hynny.

Os yw eich partner sifil wedi oedi cyn gwneud cais am ei Bensiwn y Wladwriaeth o leiaf 12 mis cyn iddo farw, bydddech fel arfer yn gallu dewis cael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad ar gyfer y cyfnod y bu'n oedi cyn gwneud cais.

Os yw eich partner sifil wedi bod yn oedi cyn gwneud cais am ei Bensiwn y Wladwriaeth am lai na 12 mis ond am o leiaf bum wythnos, gallech gael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol o hyd.

Os bydd eich partner sifil yn marw ar ôl gwneud cais am ei Bensiwn y Wladwriaeth a'i fod wedi dewis cael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol, byddwch yn cael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol gyda'ch Pensiwn y Wladwriaeth wythnosol. Byddai hyn hefyd yn wir os oedd eich partner sifil yn cael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol am nad oedd wedi oedi cyn gwneud cais am gyfnod digon hir i allu dewis cyfandaliad.

Os bydd eich partner sifil yn marw ar ôl gwneud cais am ei Bensiwn y Wladwriaeth a'i fod wedi dewis cael cyfandaliad, bydd yn ffurfio rhan o'i ystad. Gellir ei dalu i ystad eich partner sifil os nad yw wedi cael y taliad cyn iddo farw.

Os bydd eich partner sifil yn marw, ni allwch newid y dewis a wnaeth cyn iddo farw.

Os bydd eich partner sifil yn marw ar ôl gwneud cais am ei Bensiwn y Wladwriaeth ond cyn gwneud ei ddewis o ran cael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad, gall rhywun wneud y dewis hwn ar ran ei ystad. Gallai hyn olygu chi, ysgutor ei ystad (mae hawl gyfreithiol gan ysgutorion i weithredu ar ran rhywun sydd wedi marw) neu rywun arall addas. Mae'r hyn a gaiff ei dalu yn dibynnu ar y dewis a wnaeth yn union fel petai eich partner sifil wedi dewis cyn iddo farw.

Os ydych wedi cyrraedd oedran Pensiwn y Wladwriaeth, ond nad ydych wedi gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth eich hun pan fydd eich partner sifil yn marw, bydd yn rhaid i chi aros nes byddwch yn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth eich hun cyn y gallwch gael unrhyw Bensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad gan eich diweddar bartner sifil. Byddwch yn colli'r hawl hwn os byddwch yn priodi neu'n ffurfio partneriaeth sifil newydd cyn i chi gyrraedd oedran Pensiwn y Wladwriaeth.

Faint o Bensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad y byddaf yn ei etifeddu os bydd fy mhartner sifil yn marw?

Mae hynny'n dibynnu ar gynnwys Pensiwn y Wladwriaeth y gwnaeth oedi cyn gwneud cais amdano. Gallech etifeddu:

- 100% o'r Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu'r cyfandaliad a enillodd eich partner sifil ar ei Bensiwn sylfaenol y Wladwriaeth
- 50% o'r Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu'r cyfandaliad a enillodd eich partner ar ei Fudd-dal Ymddol Graddedig (ond dim y gallai fod wedi'i gael gan ddiweddar ŵr, gwraig neu bartner sifil)

- 50% o'r Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu'r cyfandaliad a enillodd eich partner sifil ar ei Ail Bensiwn y Wladwriaeth, neu
- rhwng 50% a 100% o'r Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu'r cyfandaliad a enillodd eich partner sifil ar ei bensiwn SERPS.

Mae terfyn ar faint o Bensiwn ychwanegol y Wladwriaeth y gallech ei gael (drwy gyfuno eich Pensiwn ychwanegol y Wladwriaeth eich hun ac unrhyw Bensiwn ychwanegol y Wladwriaeth y byddwch yn ei etifeddu). Ewch i wefan **www.direct.gov.uk/pensiynau** am ragor o wybodaeth.

Isafswm Pensiwn Gwarantedig

Os oedd eich diweddar ŵr, gwraig neu bartner sifil wedi oedi cyn gwneud cais am Isafswm Pensiwn Gwarantedig gallech gael 50% o unrhyw gynnydd y gwnaeth ei ennill oherwydd ei fod wedi oedi cyn gwneud cais amdano. (Yr Isafswm Pensiwn Gwarantedig, na wnaeth gronni o 1997 ymlaen, yw'r swm lleiaf y mae'n rhaid i gynllun pensiwn galwedigaethol ar sail cyflog ei dalu ar gyfer cyfraniadau wedi'u heithrio a dalodd person rhwng mis Ebrill 1978 a mis Ebrill 1997 fel amod eithrio. Cafodd hwn ei ddisodli gan y Prawf Cynllun Cyfeirio ar gyfer cyfraniadau a dalwyd ar ôl mis Ebrill 1997.) Telir hwn gan ddarparwr y cynllun pensiwn galwedigaethol.

Sut rydym yn talu Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol a chyfandaliadau wedi'u hetifeddu

Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol

Os byddwch yn etifeddu Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol gan eich gŵr, gwraig neu bartner sifil:

- caiff ei dalu gyda'ch Pensiwn y Wladwriaeth wythnosol (os ydych yn ei hawlio), neu
- caiff ei gynnwys yn y gyfradd o Bensiwn y Wladwriaeth wythnosol a ddefnyddiwn i weithio allan y swm o Bensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad rydych wedi'i ennill os ydych wedi oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth.

Os yw eich Pensiwn y Wladwriaeth wedi cynyddu oherwydd bod eich diweddar ŵr, gwraig neu bartner sifil wedi oedi cyn gwneud cais am Isafswm Pensiwn Gwarantedig, a'ch bod yn oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth, bydd y rhan y byddwch yn ei etifeddu ond yn gymwys ar gyfer Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol. Ni fydd yn gymwys ar gyfer cyfandaliad. Byddwch yn dal i allu dewis cyfandaliad ar gyfer eich Pensiwn y Wladwriaeth eich hun rydych wedi oedi cyn gwneud cais amdano.

Cyfandaliadau

Os bydd eich gŵr, gwraig neu bartner sifil yn marw cyn gwneud cais am ei Bensiwn y Wladwriaeth ac nad ydych wedi ailbriodi na ffurfio partneriaeth sifil newydd, gallwch ddewis cael cyfandaliad.

Cofiwch:

- ni allwch wneud y dewis hwn nes y byddwch yn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth eich hun
- ni fyddwch yn cronni mwy o log ar y cyfandaliad a etifeddwch os byddwch yn oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth eich hun.

Beth os wyf yn gymwys i gael Pensiwn sylfaenol y Wladwriaeth yn seiliedig ar gofnod cyfraniadau Yswiriant Gwladol fy ngŵr, gwraig neu bartner sifil?

Os oes gennych hawl i gael llai na £64.40 yr wythnos o Bensiwn sylfaenol y Wladwriaeth yn seiliedig ar eich cofnod Yswiriant Gwladol, gallech fod yn gymwys i gael rhywfaint o Bensiwn sylfaenol y Wladwriaeth yn seiliedig ar gofnod Yswiriant Gwladol eich gŵr, gwraig neu bartner sifil os:

- rydych yn wraig briod a'ch bod chi a'ch gŵr wedi cyrraedd oedran Pensiwn y Wladwriaeth, neu
- rydych yn ddyn priod neu'n bartner sifil, ganwyd eich gwraig neu bartner sifil ar 6 Ebrill 1950 neu ar ôl hynny a bod y ddau ohonoch wedi cyrraedd oedran Pensiwn y Wladwriaeth.

Gelwir Pensiwn y Wladwriaeth sy'n seiliedig ar gofnod Yswiriant Gwladol eich gŵr, gwraig neu bartner sifil yn bensiwn 'Categori B'.

Mae'r rheol 'dyddiad geni' ar gyfer dynion priod a phartneriaid sifil yn golygu na fydd gennych hawl i gael pensiwn Categori B cyn:

- 6 Mai 2010 os ydych yn ddyn priod neu'n ferch mewn partneriaeth sifil, a
- 6 Ebrill 2015 os ydych yn ddyn mewn partneriaeth sifil.

Os oes hawl gennych i gael rhywfaint o Bensiwn sylfaenol y Wladwriaeth yn eich rhinwedd eich hun, gall y pensiwn Categori B ychwanegu at hynny.

Os oes hawl gennych i gael rhywfaint o Bensiwn y Wladwriaeth o'ch cyfraniadau Yswiriant Gwladol eich hun ac ychwanegiad o gyfraniadau eich gŵr, gwraig neu bartner sifil, mae'n rhaid i chi oedi cyn gwneud cais am y ddwy ran o'ch Pensiwn y Wladwriaeth os ydych am ennill Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad.

Nid yw hyn yn berthnasol:

- os mai dim ond hawl i gael Budd-dal Ymddeol Graddedig o'ch cyfraniadau Yswiriant Gwladol eich hun yn unig sydd gennych, ac
- os gwnaethoch ddechrau cael hwn cyn bod hawl gennych i gael math arall o Bensiwn y Wladwriaeth.

Os felly, nid oes angen i chi roi'r gorau i gael eich Budd-dal Ymddeol Graddedig i ennill Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad yn sgîl oedi cyn gwneud cais am y Pensiwn y Wladwriaeth arall.

Os nad ydych yn siŵr beth y gallech ei gael yn seiliedig ar eich cyfraniadau Yswiriant Gwladol eich hun neu rai eich gŵr, gwraig neu bartner sifil cysylltwch â'r Gwasanaeth Pensiwn. Gweler tudalen 58 i gael manylion cyswllt.

Pwysig: Tan 6 Ebrill 2010, nid oedd gwraig briod yr oedd ei gŵr wedi cyrraedd oedran Pensiwn y Wladwriaeth ac wedi penderfynu oedi cyn gwneud cais am ei Bensiwn y Wladwriaeth yn gallu gwneud cais am unrhyw bensiwn Categori B hyd nes iddo ddechrau hawlio ei Bensiwn y Wladwriaeth. O 6 Ebrill 2010, gall ddechrau hawlio pensiwn Categori B unwaith y bydd ef wedi cyrraedd oedran Pensiwn y Wladwriaeth, p'un a fydd yn oedi cyn gwneud cais ei hun ai peidio.

Beth os caf ysgariad neu os daw fy mhartneriaeth sifil i ben yn gyfreithiol (ei diddymu)?

Os cewch ysgariad neu os daw eich partneriaeth sifil i ben yn gyfreithiol, bydd hawl gan eich cyn-ŵr, cyn-wraig neu gyn-bartner sifil i gael cyfran o:

- eich Pensiwn ychwanegol y Wladwriaeth (SERPS neu Ail Bensiwn y Wladwriaeth neu Bensiwn y Wladwriaeth ychwanegol), ac
- unrhyw bensiwn ychwanegol a rennir y mae hawl gennych i'w gael o ganlyniad i ysgariad blaenorol neu bartneriaeth sifil sydd wedi dod i ben.

Gelwir hyn yn bensiwn ychwanegol a rennir. Bydd y llysoedd yn penderfynu ar y gyfran a gewch, yn seiliedig ar brisiad o'ch Pensiwn ychwanegol y Wladwriaeth. Efallai y bydd y llys yn cyhoeddi gorchymyn rhannu pensiwn.

Os ydych wedi oedi hawlio Pensiwn y Wladwriaeth, bydd y prisiad hwn yn cynnwys gwerth unrhyw Bensiwn y Wladwriaeth ychwanegol a enillwyd hyd at ddyddiad yr ysgariad, neu'r dyddiad y daeth eich partneriaeth sifil i ben yn gyfreithiol. Bydd hyn yn berthnasol, hyd yn oed, os pan fyddwch chi neu eich cyn-ŵr, cyn-wraig neu gyn-bartner

sifil yn gwneud cais am Bensiwn y Wladwriaeth yn y pen draw, byddwch chi neu ef yn dewis cyfandaliad.

Pan fyddwch yn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth, gallai eich Pensiwn ychwanegol y Wladwriaeth gael ei leihau gan swm a benderfynir gan y llysoedd. Bydd hyn yn seiliedig ar gyfran Pensiwn ychwanegol y Wladwriaeth y mae'r llysoedd yn penderfynu y dylid ei defnyddio i ddarparu pensiwn wythnosol i'ch cyn-ŵr, cyn-wraig neu gyn-bartner sifil.

Os byddwch yn ysgaru, neu os daw eich partneriaeth sifil i ben yn gyfreithiol, gallech gael pensiwn ychwanegol a rennir gan eich cyn-ŵr, cyn-wraig neu gyn-bartner sifil os bydd llys yn gwneud gorchymyn rhannu pensiwn.

Os cewch bensiwn ychwanegol a rennir bydd y canlynol yn berthnasol.

- Gellid talu'r pensiwn ychwanegol a rennir o'r adeg y byddwch yn cyrraedd oedran Pensiwn y Wladwriaeth, neu o'r dyddiad y bydd y gorchymyn rhannu pensiwn yn gymwys, os bydd hyn ar ôl i chi gyrraedd oedran Pensiwn y Wladwriaeth.
- Ni fydd angen i chi wneud cais ar wahân, gan y byddwch yn gwneud cais amdano ar yr un pryd ag y byddwch yn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth arferol. Os mai dim ond ar ôl i chi wneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth arferol y bydd gennych hawl i'w gael, byddwch yn ei gael yn awtomatig. Os mai hwn yw'r unig bensiwn y mae gennych hawl i'w gael, caiff eich cais am Bensiwn y Wladwriaeth ei drin fel cais am eich pensiwn ychwanegol a rennir.
- Os byddwch yn oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth, caiff eich pensiwn ychwanegol a rennir ei oedi am yr un cyfnod. Gallwch ennill pensiwn ychwanegol a rennir ychwanegol neu, os byddwch yn oedi cyn gwneud cais am o leiaf 12 mis yn olynol, gallwch gael cyfandaliad. Byddwn yn gweithio'r pensiwn ychwanegol a'r cyfandaliad allan yn yr un ffordd ag ar gyfer Pensiwn y Wladwriaeth arferol.

- Os byddwch yn oedi cyn gwneud cais am eich pensiwn ychwanegol a rennir ac yn ailbriodi neu'n ffurfio partneriaeth sifil newydd, ni all eich gŵr, gwraig neu bartner sifil newydd etifeddu'r pensiwn ychwanegol a enillir ar eich pensiwn ychwanegol a rennir os byddwch chi'n marw gyntaf. Mae hyn hefyd yn berthnasol i'r cyfandaliad, oni bai y byddwch yn marw ar ôl gwneud cais am eich pensiwn ychwanegol a rennir.

Beth os byddaf yn marw ac nad wyf yn briod nac mewn partneriaeth sifil?

Os nad ydych yn briod neu mewn partneriaeth sifil, a'ch bod wedi oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth ond yn marw cyn gwneud cais amdano, gall rhywun arall wneud penderfyniadau am eich ystad. Gallent wneud cais am hyd at dri mis o'r Pensiwn y Wladwriaeth na wnaethoch gais amdano, a gallai hyn gynnwys unrhyw Bensiwn y Wladwriaeth ychwanegol a enilloch cyn hynny. Caiff hwn ei dalu i'ch ystad. Ni allant ddewis cyfandaliad.

Os byddwch yn marw ar ôl gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth a'ch bod wedi dewis cael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol, bydd eich taliadau yn dod i ben, yn yr un modd â Phensiwn sylfaenol y Wladwriaeth.

Os byddwch yn marw ar ôl gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth a'ch bod wedi dewis cael cyfandaliad, bydd unrhyw swm o'r taliad hwn sy'n weddill pan fyddwch yn marw yn ffurfio rhan o'ch ystad.

Os byddwch yn marw rhwng yr amser y byddwch yn gwneud cais am Bensiwn y Wladwriaeth a dweud wrthym p'un a ydych am gael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad, gall rhywun ddewis ar ran eich ystad.

Os byddwch yn marw ar ôl dewis cyfandaliad ond cyn ei gael, gellir ei dalu i'ch ystad. Ar ôl i chi farw, all neb newid y dewis a wnaethoch.

Beth os byddaf yn yr ysbyty tra byddaf yn oedi cyn gwneud cais am fy Mhensiwn y Wladwriaeth?

Ni fydd hyn yn effeithio ar eich gohiriad.

A yw byw y tu allan i'r DU yn effeithio ar ohirio Pensiwn y Wladwriaeth?

Os ydych fel arfer yn byw y tu allan i'r DU ac nad ydych wedi gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth eisoes, gallwch oedi cyn gwneud cais pan fyddwch yn cyrraedd oedran Pensiwn y Wladwriaeth.

Pan fyddwch yn gwneud cais yn y pen draw, byddwn yn gweithio eich hawl pensiwn allan yn seiliedig ar faint y byddech wedi'i gael pe byddech wedi bod yn hawlio ar y pryd. Bydd hyn yn cynnwys unrhyw gynnydd blynyddol i Bensiwn y Wladwriaeth, hyd yn oed os ydych yn byw mewn gwlad lle nad yw'r cynnydd hwn yn berthnasol fel arfer.

Unwaith y byddwch wedi dechrau cael eich Pensiwn y Wladwriaeth, dim ond os byddwch yn byw mewn gwledydd penodol y cewch gynnydd blynyddol ar eich Pensiwn y Wladwriaeth a'ch Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol. Sef:

- gwledydd y mae gan y DU gytundeb ar nawdd cymdeithasol gyda hwy sy'n caniatáu i gynnydd blynyddol gael ei dalu (ystyr y DU yw Cymru, Lloegr, yr Alban a Gogledd Iwerddon) neu
- gwledydd yn yr Ardal Economaidd Ewropeaidd (AEE) a restrir isod.

Dyma'r gwledydd y mae gan y DU gytundeb ar nawdd cymdeithasol gyda hwy sy'n caniatáu i gynnydd blynyddol gael ei dalu:

Barbados

Bosnia-Herzegowina

Croatia

Gweriniaeth Macedonia

Israel (gweler tudalen 42)

Jamaica

Kosovo

Mawrisiws

Montenegro

Serbia

Twrci

UDA

Ynys Manaw

Ynysoedd Bermwda

Ynysoedd Philipppines

Ynysoedd y Sianel

Mae'r cytundeb gydag Israel yn berthnasol i'r diriogaeth a weinyddir (a gaiff ei rhedeg) gan Lywodraeth Israel ar 19 Gorffennaf 1956. Ni chaiff unrhyw diriogaeth y tu allan i Israel, fel y'i diffinnir yma, ei chwmpasu gan y cytundeb. I gael rhagor o gyngor, dylech gysylltu â'r Ganolfan Pensiynau Ryngwladol. Gweler tudalen 61 i gael manylion cyswllt.

Gwledydd yn yr Ardal Economaidd Ewropeaidd (AEE):

Awstria

Bwlgaria

Cyprus

Denmarc

Estonia

Ffrainc

Gweriniaeth Tsiec

Gwlad Belg

Gwlad Groeg

Gwlad Pwyl

Gwlad yr Iâ

Hwngari

Iwerddon

Latfia

Liechtenstein

Lithwania

Lwcsembwrg

Malta

Norwy
Portiwgal
Romania
Sbaen
Slofacia
Slofenia
Sweden
Y Ffindir
Yr Almaen
Yr Eidal
Yr Iseldiroedd

Nid yw'r Swistir yn aelod o'r AEE, ond yn sgîl cytundeb â'r Undeb Ewropeaidd (UE), mae rheolau'r UE ar nawdd cymdeithasol hefyd yn berthnasol i'r Swistir i raddau helaeth.

Nid yw Gibraltar yn aelod o'r AEE, ond mae'r DU yn rhoi Rheoliadau'r UE ar waith yn Gibraltar fel petai'n un o'r gwledydd hynny. Mae gwledydd eraill yn yr AEE yn trin Gibraltar fel petai'n rhan o'r DU.

Os ydych yn byw y tu allan i'r DU ac wedi gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth, ni fyddwch fel arfer yn cael dewis oedi cyn gwneud cais er mwyn ennill Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad. Fodd bynnag, gallech gael yr opsiwn hwn os ydych yn byw yn un o wledydd yr AEE a restrir uchod a'ch bod yn wladolyn y DU, yn wladolyn un o wledydd yr AEE neu fod hawl gennych i fyw yno am resymau eraill.

I gael rhagor o wybodaeth am hyn, cysylltwch â'r Ganolfan Pensiynau Ryngwladol. Gweler tudalen 61 i gael manylion cyswllt.

Yswiriant gofal iechyd os rydych yn byw yn unrhyw le arall yn yr Ardal Economaidd Ewropeaidd (AEE) neu'r Swistir

Os rydych yn byw yn unrhyw le arall yn yr AEE neu'r Swistir efallai eich bod wedi eich yswirio gan ofal iechyd wedi ei dalu gan y DU os ydych yn derbyn Pensiwn y Wladwriaeth y

DU. Fodd bynnag, am y cyfnod rydych yn gohirio cymryd eich Pensiwn y Wladwriaeth ni fydd y DU yn gyfrifol i ddarparu yswiriant gofal iechyd. Byddwch angen gwneud eich trefniadau eich hun.

Am fwy o wybodaeth, ewch i **www.nhs.uk**

Talu treth y DU ar Bensiwn y Wladwriaeth ychwanegol a chyfandaliadau os ydych yn byw y tu allan i'r DU

Os ydych yn byw y tu allan i'r DU, caiff eich Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol a'ch cyfandaliad eu cyfrif fel incwm o hyd at ddibenion treth y DU. Os oes rhaid i chi dalu treth:

- bydd Cyllid a Thollau EM (CThEM) yn gweithio'r swm allan yn yr un ffordd â phetaech yn byw yn y DU
- efallai na fydd yn rhaid i chi dalu treth y DU ar eich Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad os ydych yn byw mewn gwlad sydd â chytundeb treth deuol (gweler isod) gyda'r DU, a
- bydd angen i chi gysylltu â'r awdurdod treth yn y wlad rydych yn byw ynddi i ganfod a oes angen i chi dalu treth y wlad honno ar eich Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad.

Os oes gennych incwm neu gynilion mewn un wlad ac yn byw mewn gwlad arall, efallai y bydd yn rhaid i chi dalu treth yn y ddwy wlad o dan eu cyfreithiau treth. Mae'r DU wedi trafod 'cytundebau treth deuol' gyda nifer fawr o wledydd ar gyfer pobl yn y sefyllfa hon fel nad oes rhaid iddynt dalu treth yn y ddwy wlad fel arfer.

I gael rhagor o wybodaeth am dreth os ydych yn byw y tu allan i'r DU, neu i gael gwybodaeth am wledydd sydd â chytundeb treth deuol â'r DU, cysylltwch â Chyllid a Thollau EM yn eu Canolfan ar gyfer Pobl nad ydynt yn Breswylwyr. Gweler tudalen 60 i gael manylion cyswllt.

I gael rhagor o wybodaeth am y dewisiadau sydd gennych o ran Pensiwn y Wladwriaeth os ydych yn byw y tu allan i'r DU, cysylltwch â'r Ganolfan Pensiynau Ryngwladol. Gweler tudalen 61 i gael manylion cyswllt.

Os gwnaethoch gyrraedd oedran Pensiwn y Wladwriaeth cyn 6 Ebrill 2005 mae rheolau arbennig yn gymwys

Cyn 6 Ebrill 2005, roedd rheolau gwahanol ar gyfer gohirio Pensiwn y Wladwriaeth. Nid oeddech yn gallu dewis cael cyfandaliad, ac roedd Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol yn cael ei weithio allan mewn ffordd wahanol, nad oedd yn rhoi cymaint o arian i chi â'r rheolau presennol.

Os ydych eisoes yn cael eich Pensiwn y Wladwriaeth:

- gallwch ddewis rhoi'r gorau i hawlio eich Pensiwn y Wladwriaeth nawr (bydd rhaid i chi roi'r gorau i hawlio am o leiaf bum wythnos er mwyn cael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol ac am o leiaf 12 mis i gael cyfandaliad)
- mae'n rhaid eich bod yn byw yn y DU fel arfer (ond gweler tudalen 43 i gael manylion pryd na fydd y rheol hon yn berthnasol o bosibl)
- dim ond unwaith y gallwch ddewis rhoi'r gorau i hawlio (felly ni allwch roi'r gorau yn awr os ydych wedi rhoi'r gorau i hawlio yn y gorffennol)
- ni allwch roi'r gorau i hawlio am gyfnod yn y gorffennol, a
- bydd angen i chi wneud cais am eich Taliad Tanwydd Gaeaf unwaith eto - ni chaiff ei anfon atoch yn awtomatig pan fyddwch yn rhoi'r gorau i hawlio eich Pensiwn y Wladwriaeth. Mae'n rhaid i ffurflenni cais gael eu derbyn ar neu cyn 30 Mawrth ar ôl y gaeaf rydych yn gwneud cais ar ei gyfer.

Mae p'un a i gario ymlaen i weithio, nad ydych eisoes wedi gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth:

- Pan fyddwch yn gwneud cais amdano yn y pen draw, gallwch gael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol am y cyfnod cyn 6 Ebrill 2005 (caiff hwn ei weithio allan gan ddefnyddio'r hen gyfradd o tua 7.5% am bob blwyddyn lawn y gwnaethoch oedi cyn gwneud cais), ac
- ar gyfer y cyfnod ers 6 Ebrill 2005 gallwch gael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol (a gaiff ei weithio allan ar y gyfradd uwch o 10.4% am bob blwyddyn lawn), neu os ydych wedi oedi cyn gwneud cais am 12 mis yn olynol gallwch gael cyfandaliad. (Efallai y bydd yn rhaid i chi dalu treth ar y cyfandaliad hwn.)

Os byddwch yn oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth am fwy na phum mlynedd cyn 6 Ebrill 2005:

- ni fyddwch yn cael unrhyw Bensiwn y Wladwriaeth ychwanegol rhwng diwedd y cyfnod pum mlynedd hwnnw a 6 Ebrill 2005. (Mae hyn oherwydd mai dim ond am hyd at bum mlynedd y gallech gael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol cyn 6 Ebrill 2005.)

Os gwnaethoch roi'r gorau i hawlio eich Pensiwn y Wladwriaeth ac nad ydych wedi dechrau ei hawlio eto, mae beth y gallwch ei gael pan fyddwch yn dechrau hawlio eto yn dibynnu pryd y gwnaethoch roi'r gorau i hawlio:

- Os gwnaethoch roi'r gorau i hawlio eich Pensiwn y Wladwriaeth cyn 6 Ebrill 2005, gallwch gael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol ar yr hen gyfradd am y cyfnod y gwnaethoch oedi cyn gwneud cais hyd at 5 Ebrill 2005. Gallech hefyd ddewis Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol ar y gyfradd bresennol neu gyfandaliad ar gyfer y cyfnod y buoch yn oedi cyn gwneud eich cais ers 6 Ebrill 2005.
- Os gwnaethoch roi'r gorau i hawlio eich Pensiwn y Wladwriaeth am fwy na phum mlynedd yn ystod y cyfnod cyn 6 Ebrill 2005, ni fyddwch yn cael unrhyw Bensiwn y Wladwriaeth ychwanegol rhwng diwedd y cyfnod pum mlynedd hwnnw a 6 Ebrill 2005.
- Os gwnaethoch roi'r gorau i hawlio eich Pensiwn y Wladwriaeth ar ôl 6 Ebrill 2005, gallwch naill ai gael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol ar y gyfradd bresennol neu, os gwnaethoch roi'r gorau i'w gael am o leiaf 12 mis yn olynol, gallwch gael cyfandaliad.

Sut ydw i'n penderfynu beth i'w wneud?

Mae p'un a i gario ymlaen i weithio, p'un a ddylech oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth (a pha mor hir rydych yn gwneud hynny) a ph'un a ddylech gael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad yn benderfyniadau pwysig. Gallwn helpu i egluro'r dewisiadau a nodir yn y daflen hon, ond ni allwn roi cyngor ariannol i chi na dweud wrthyhych beth yw'r dewis gorau i chi yn ein barn ni.

Gallai fod yn ddefnyddiol i chi ystyried y canlynol:

- gallwch gael eich Pensiwn y Wladwriaeth a pharhau i weithio'n llawn amser neu'n rhan amser (ni fydd eich enillion neu bensiynau eraill yn effeithio ar faint o Bensiwn y Wladwriaeth a gewch)

- os ydych yn penderfynu gweithio'n hirach, rydych yn debygol o fynd â mwy o arian adref oherwydd nad ydych yn talu unrhyw Yswiriant Gwladol pan rydych dros oedran Pensiwn y Wladwriaeth
- caiff Pensiwn y Wladwriaeth ei gyfrif fel incwm at ddibenion treth, felly os byddwch yn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth tra byddwch yn dal i ennill cyflog, efallai y bydd angen i chi dalu treth ar gyfradd uwch
- os byddwch yn parhau i weithio am hyd yn oed flwyddyn neu ddwy'n hirach ar ôl i chi gyrraedd oedran Pensiwn y Wladwriaeth ac yn oedi cyn gwneud cais am Pensiwn y Wladwriaeth, gall hyn wneud gwahaniaeth mawr i faint o arian a gewch unwaith y byddwch yn ymddeol ac yn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth, a
- gallech gael eich pensiwn i gyd neu ran ohono o gynllun pensiwn eich cyflogwr, hyd yn oed os byddwch yn parhau i weithio i'r cyflogwr sy'n talu eich pensiwn.

Mae hefyd yn bwysig ystyried:

- beth fyddai'n digwydd pe byddech yn penderfynu oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth ond yn marw cyn i chi wneud cais amdano (gweler tudalennau 36 i 45), a
- p'un a ydych yn cael unrhyw un o'r budd-daliadau a fyddai'n eich atal rhag cronni Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad (gweler tudalen 22).

A ddylwn i ddewis cymryd Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad?

Pan fyddwch yn ystyried a ddylech ddewis Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad, cofiwch mai'r prif wahaniaeth yw y bydd Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol yn rhan o'ch Pensiwn y Wladwriaeth nes y byddwch yn marw, ond un taliad yw'r cyfandaliad. Efallai y bydd yn rhaid i chi dalu treth ar y cyfandaliad neu Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol.

Os byddwch yn dewis Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol:

- bydd yn rhaid i chi oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth am o leiaf bum wythnos
- byddwch yn cael Pensiwn y Wladwriaeth wythnosol uwch am weddill eich bywyd

- bydd eich Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol yn codi bob blwyddyn ar yr un adeg ag y bydd Pensiwn y Wladwriaeth wythnosol arferol yn cynyddu
- caiff ei gyfrif fel unrhyw incwm arall pan gaiff Credyd Pensiwn, Budd-dal Tai, Budd-dal Treth Cyngor a chredydau treth eu gweithio allan
- mae'n cyfrif fel incwm at ddibenion treth yn yr un ffordd â'ch Pensiwn y Wladwriaeth wythnosol arferol, ac
- efallai bod gan eich gŵr, eich gwraig neu'ch partner sifil hawl i gael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol pan fyddwch yn marw.

Os byddwch yn dewis cyfandaliad:

- bydd yn rhaid i chi oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth am o leiaf 12 mis (ni fydd unrhyw gyfnod pan fuoch yn oedi cyn gwneud cais cyn 6 Ebrill 2005 yn cyfrif tuag at y 12 mis)
- byddwch yn cael eich taliad mewn un, a thelir eich Pensiwn y Wladwriaeth wythnosol ar y gyfradd arferol
- ni chaiff cyfandaliad ei ystyried os byddwch yn cael Credyd Pensiwn, Budd-dal Tai neu Fudd-dal Treth Cyngor, ond caiff ei gyfrif fel taliad incwm os ydych yn cael credydau treth yn yr un flwyddyn dreth â'r cyfandaliad
- efallai y bydd yn rhaid i chi dalu treth arno (bydd faint o dreth a dalwch yn dibynnu ar y gyfradd dreth y mae'n rhaid i chi ei thalu ar eich incwm arall a gallwch ddewis oedi cyn cael eich cyfandaliad os credwch y byddwch yn talu treth ar gyfradd is yn y flwyddyn dreth ganlynol)
- gallai eich gŵr, gwraig neu bartner sifil etifeddu cyfandaliad os byddwch farw cyn dechrau gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth, a
- dim ond os byddwch farw ar ôl gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth y bydd yn ffurfio rhan o'ch ystad.

Eich helpu i wneud penderfyniad - mynnwch wybod faint bydd eich Pensiwn y Wladwriaeth yn debygol o fod

I'ch helpu i benderfynu p'un a ddylech oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth, dylech gael rhagolwg Pensiwn y Wladwriaeth. Mae dwy ffordd i chi gael amcangyfrif.

Gallwch:

- defnyddio'r amlinelludd Pensiwn y Wladwriaeth arlein i gael amcangyfrif yn gyflym o'ch Pensiwn sylfaenol y Wladwriaeth, neu
- gwneud cais am amcangyfrif o'r Pensiwn y Wladwriaeth efallai gewch yn seiliedig ar eich cofnod cyfraniadau Yswiriant Gwladol (YG).

Amlinelludd Pensiwn y Wladwriaeth

Mae'r amlinelludd Pensiwn y Wladwriaeth yn declyn syml. Nid yw'n mynd i mewn i'ch cofnod cyfraniadau Yswiriant Gwladol, felly nid ydych angen cofrestru gyda Phorth y Llywodraeth i'w ddefnyddio. Yn lle hynny mae'n defnyddio gwybodaeth rydych yn ei roi i mewn ynglŷn â beth rydych wedi ei wneud yn ystod eich bywyd gwaith.

I ddefnyddio'r amlinelludd ewch i:

www.direct.gov.uk/rhagolwgpensiwn

Amcangyfrif Pensiwn y Wladwriaeth yn seiliedig ar eich cofnod cyfraniadau Yswiriant Gwladol

Mae amcangyfrif Pensiwn y Wladwriaeth yn seiliedig ar eich cofnod cyfraniadau Yswiriant Gwladol yn rhoi gwybodaeth fwy manwl i chi ynglŷn â'r Pensiwn y Wladwriaeth efallai gewch. Bydd yn rhoi amcangyfrifon i chi:

- o'r Pensiwn sylfaenol y Wladwriaeth,
- o'r Pensiwn ychwanegol y Wladwriaeth (gelwir hyn hefyd yn Ail Bensiwn y Wladwriaeth ac oedd yn cael ei alw'n Gynllun Pensiwn yn Berthnasol i i Enillion y Wladwriaeth ac
- unrhyw Fudd-dal Ymddeol Graddedig efallai gewch

Am fwy o wybodaeth ar sut i gael amcangyfrif o'ch Pensiwn y Wladwriaeth yn seiliedig ar eich cofnod cyfraniadau Yswiriant Gwladol:

- ewch i www.direct.gov.uk/rhagolwg pensiwn, neu
- ffonio Canolfan Pensiwn y Dyfodol ar **0845 3000 168** (Ffôn testun: **0845 3000 169**) neu **+ 44 191 218 3600** os ydych yn byw y tu allan i'r DU.

Rhai cwestiynau cyffredin am ohirio Pensiwn y Wladwriaeth

Pa un fydd yn rhoi'r mwyaf i mi – Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad?

Mae'n dibynnu am ba mor hir y byddwch yn byw. Os byddwch yn dewis Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol, a'i fod yn cael ei adio bob wythnos, ar ôl nifer penodol o flynyddoedd byddai'n cyrraedd swm y cyfandaliad. Os byddwch yn marw cyn hynny, byddech wedi cael llai na'r cyfandaliad. Os byddwch yn dal yn fyw, byddai unrhyw daliadau Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol a gewch ar ôl hynny yn golygu y bydd y cyfanswm a gewch yn uwch na'r cyfandaliad.

Mae'r tablau ar dudalennau 11 i 13 yn rhoi syniad o gyfanswm posibl eich Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol dros 5, 10 a 15 mlynedd, o gymharu â chyfandaliad.

Byddai'r cyfnod y byddai'n rhaid i chi gael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol cyn iddo fod yn gyfwerth â chyfandaliad yn dibynnu ar swm y cyfandaliad y gallech ei gael. Byddai hyn yn dibynnu ar y cyfraddau llog a ddefnyddiwyd i weithio'r cyfandaliad allan a faint o dreth y bydda'n rhaid i chi ei thalu arno.

Wrth gymharu Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol a chyfandaliadau, mae'n bwysig cofio sut y caiff pob math o daliad ei drin pan gaiff budd-daliadau eraill eu gweithio allan, a sut y cânt eu trethu.

A all pobl briod neu bobl mewn partneriaeth sifil ddewis rhwng Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol a chyfandaliad os nad yw eu gŵr, gwraig neu bartner sifil wedi dewis yr un peth?

Gallant. Os ydych chi a'ch gŵr, gwraig neu bartner sifil wedi oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth, nid oes rhaid i chi ddewis yr un peth â nhw. Mae hyn hefyd yn berthnasol os yw'r Pensiwn y Wladwriaeth y gwnaethoch oedi cyn gwneud cais amdano yn bensiwn Categori B yn seiliedig ar gyfraniadau Yswiriant Gwladol eich gŵr, gwraig neu bartner sifil.

A allaf ddewis cyfuniad o Bensiwn y Wladwriaeth ychwanegol a chyfandaliad?

Na allwch. Mae'n rhaid i chi ddewis y naill neu'r llall. Fodd bynnag, os oeddech eisoes yn oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth cyn 6 Ebrill 2005, efallai y bydd gennych hawl i gael cyfuniad o Bensiwn y Wladwriaeth ychwanegol (ar gyfer y cyfnod hyd at 6 Ebrill 2005), a naill ai:

- Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol, neu
- cyfandaliad ar gyfer y cyfnod sy'n dechrau ar 6 Ebrill 2005 (gweler tudalen 45).

A allaf oedi cyn gwneud cais am rywfaifnt o'm Pensiwn y Wladwriaeth a hawlio'r gweddill?

Na allwch. Fel arfer bydd yn rhaid i chi oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth i gyd. Yr unig adeg pan fydd hyn yn wahanol yw os bydd gennych hawl i gael Budd-dal Ymddeol Graddedig neu bensiwn ychwanegol a rennir cyn bod gennych hawl i gael Pensiwn y Wladwriaeth Categori A neu Gategori B. (Mae Pensiwn y Wladwriaeth Categori A yn seiliedig ar eich cyfraniadau Yswiriant Gwladol eich hun ac mae Pensiwn y Wladwriaeth Categori B yn seiliedig ar gyfraniadau Yswiriant Gwladol eich gŵr, gwraig neu bartner sifil.)

Os byddwch yn gwneud cais am eich Budd-dal Ymddeol Graddedig neu bensiwn ychwanegol a rennir, ni fydd angen i chi roi'r gorau i'w gael os byddwch yn penderfynu oedi cyn gwneud cais am eich pensiwn Categori A neu Gategori B. Caiff hyn ei esbonio ar dudalen 37.

A ellir cysylltu cyfnodau gwahanol o oedi cyn gwneud cais am Bensiwn y Wladwriaeth â'i gilydd?

Na ellir. Os byddwch yn oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth pan fyddwch yn cyrraedd oedran Pensiwn y Wladwriaeth ac yn penderfynu, yn ddiweddarach, ar ôl i chi ddechrau ei hawlio eich bod am roi'r gorau i'w hawlio am gyfnod arall, caiff y ddau gyfnod eu trin ar wahân.

Mae hyn yn golygu os byddwch yn oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth am lai na 12 mis y tro cyntaf, mai dim ond ar gyfer y cyfnod hwnnw y byddech yn gallu cael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol. Byddai angen i chi roi'r gorau i'w hawlio am 12 mis neu fwy yr ail dro er mwyn gallu cael cyfandaliad.

Os byddwch yn oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth am lai na 12 mis, ni fyddwch yn gallu dewis cyfandaliad.

A allaf ôl-ddyddio pan fyddaf yn dechrau cael fy Mhensiwn y Wladwriaeth?

Gallwch, gallwch ôl-ddyddio eich cais hyd at 12 mis, a byddwn yn talu'r hyn y byddech wedi'i gael pe byddech wedi gwneud cais yn gynt. Ond bydd hyn yn lleihau faint o amser y gwnaethoch oedi cyn gwneud cais, a bydd eich Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad yn llai.

A gaf yr un faint os gofynnaf am bensiwn wedi'i ôl-ddyddio yn lle cyfandaliad?

Byddwch bron bob tro yn cael mwy o arian os byddwch yn dewis cyfandaliad yn lle gofyn i ni ôl-ddyddio eich Pensiwn y Wladwriaeth. Mae hyn oherwydd y cewch log ar y cyfandaliad, ac efallai y byddwch yn talu llai o dreth arno.

Ni allwch ddewis cyfandaliad os yw ôl-ddyddio eich Pensiwn y Wladwriaeth yn golygu eich bod wedi oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth am lai na 12 mis.

A gaf fy Monws Nadolig o hyd os byddaf yn gohirio?

Na chewch. Ni fyddwch yn gymwys i gael Bonws Nadolig ar gyfer y cyfnod y byddwch yn oedi cyn gwneud cais oni bai eich bod yn cael budd-daliad cymhwyso arall yn ystod yr wythnos berthnasol.

A fydd yn rhaid i mi roi'r gorau i gael fy Nhaliad Tanwydd Gaeaf os byddaf yn oedi cyn gwneud cais am fy Mhensiwn y Wladwriaeth?

Na fydd. Nid yw'r Taliad Tanwydd Gaeaf yn gysylltiedig â Phensiwn y Wladwriaeth. (Mae'r rhan fwyaf o bobl yn cael y Taliad Tanwydd Gaeaf os ydynt dros oedran Pensiwn y Wladwriaeth i ferched ac yn byw ym Mhrydain Fawr a Gogledd Iwerddon).

Fodd bynnag, yn unol â newidiadau i Pensiwn y Wladwriaeth i ferched, mae'r oedran cymhwyso ar gyfer Taliadau Tanwydd Gaeaf yn codi'n raddol. Efallai y bydd yn rhaid i chi wneud cais am eich Taliad Tanwydd Gaeaf cyntaf, yn enwedig os nad ydych yn cael budd-dal nawdd cymdeithasol arall neu mai'r unig fudd-daliadau a gewch yw Budd-dal Tai, Budd-dal Treth Cyngor neu Fudd-dal Plant.

Ar ôl y cyntaf, gwneir Taliadau Tanwydd Gaeaf yn awtomatig, cyhyd â'ch bod yn dal yn gymwys i'w cael. Mae'n rhaid i chi roi gwybod i ni os bydd unrhyw newid yn eich amgylchiadau sy'n effeithio ar eich cymhwysedd.

Os byddaf yn newid fy rhyw a fydd hyn yn effeithio ar fy Mhensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad?

Dim ond os ydych wedi cael Tystysgrif Cydnabod Rhyw lawn gan y Panel Cydnabod Rhyw y gellir eich trin fel person sydd wedi newid rhyw yn gyfreithlon. Gallai newid rhyw effeithio ar beth a gewch os byddwch yn oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth.

Sut y gallaf oedi cyn gwneud cais am fy Mhensiwn y Wladwriaeth?

Os nad ydych yn hawlio eich Pensiwn y Wladwriaeth eto, nid oes yn rhaid i chi ddweud wrthym eich bod am oedi cyn gwneud cais amdano. Ond os ydych yn cael budd-dal nawdd cymdeithasol arall, mae angen i chi ddweud wrthym beth rydych am ei wneud.

Os ydych eisoes yn cael eich Pensiwn y Wladwriaeth ond eich bod am roi'r gorau i'w gael am ychydig, mae angen i chi ddweud wrthym beth rydych am ei wneud. Dim ond unwaith y gallwch ddewis gwneud hyn.

Gweler tudalen 58 i gael manylion am sut i gysylltu â'r Gwasanaeth Pensiwn.

Sut y gallaf wneud cais am fy Mhensiwn y Wladwriaeth, ar ôl oedi cyn gwneud cais amdano?

Mae'n rhaid i chi wneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth drwy ein ffonio ar **0800 731 7936** os ydych yn siaradwr Cymraeg sy'n byw yng Nghymru (**0800 731 7898** yw rhif y gwasanaeth Saesneg).

Os oes gennych anawsterau gyda'ch lleferydd neu'ch clyw, gallwch gysylltu â ni drwy ddefnyddio ffôn testun ar **0800 731 7013** os ydych yn siaradwr Cymraeg sy'n byw yng Nghymru (**0800 731 7339** yw rhif y gwasanaeth Saesneg).

Mae ein llinellau ar agor rhwng 8am ac 8pm o ddydd Llun i ddydd Gwener. Os nad Cymraeg neu Saesneg yw eich iaith

gyntaf, gallwch ofyn am gyfieithydd. Mae ein llinellau ffôn yn dueddol o fod yn ddistawach yn y prynhawn a thuag at ddiwedd yr wythnos.

Beth fydd yn digwydd pan fyddaf yn gwneud cais, ar ôl i mi oedi cyn gwneud cais?

Pan fyddwch yn penderfynu gwneud cais, os byddwch yn dewis Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol ar unwaith, bydd eich Pensiwn y Wladwriaeth wythnosol arferol yn cynyddu yn sgîl y swm ychwanegol hwnnw.

Mae gennych dri mis i ddewis rhwng Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol a chyfandaliad ar ôl i chi wneud eich cais. Os byddwch yn cymryd dipyn o amser i wneud penderfyniad, byddwch yn cael eich Pensiwn y Wladwriaeth wythnosol arferol hyd nes y gwnewch benderfyniad. Os byddwch wedyn yn dewis cael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol, byddwn yn ei dalu o'r dyddiad y dechreuodd eich cais am Bensiwn y Wladwriaeth.

Os byddwch yn dewis cyfandaliad, byddwn yn gofyn i chi pa gyfradd dreth yr hoffech i ni ei thynnu o'r taliad. Byddwn yn anfon llythyr atoch gyda gwybodaeth am sut i weithio allan y gyfradd dreth y gallai fod angen i chi ei thalu.

Byddwn yn talu eich cyfandaliad i chi (ar ôl tynnu'r dreth y mae'n rhaid i chi ei thalu) a bydd eich Pensiwn y Wladwriaeth wythnosol arferol yn parhau fel o'r blaen.

Beth fydd yn digwydd os byddaf yn newid fy newis?

Os byddwch yn dewis Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad ond yna am newid eich dewis, gallwch wneud hynny ar yr amod:

- eich bod yn newid eich dewis o fewn tri mis i wneud eich dewis gwreiddiol, ac
- eich bod yn ad-dalu unrhyw swm o Bensiwn y Wladwriaeth ychwanegol neu gyfandaliad rydych wedi'i gael eisoes fel y gallwn dalu'r swm cywir ar gyfer eich dewis newydd i chi.

Dim ond unwaith y gallwch newid eich dewis.

Beth fydd yn digwydd os na allaf benderfynu?

Os na fyddwch wedi dweud eich dewis wrthym o fewn tri mis i'r adeg y gofynnwyd i chi ddewis, byddwn fel arfer yn anfon cyfandaliad atoch. Byddwn hefyd yn tybio eich bod yn talu treth ar y gyfradd sylfaenol a byddwn yn cymryd treth o'ch cyfandaliad ar y gyfradd honno (20% ar gyfer y flwyddyn dreth 2012-13).

Ond os byddwch yn dod i benderfyniad o fewn tri mis arall, a'ch bod am gael Pensiwn y Wladwriaeth ychwanegol yn lle hynny, byddwn yn ei dalu ar yr amod eich bod yn rhoi'r cyfandaliad yn ôl i ni.

Os ydych wedi penderfynu cael y cyfandaliad, peidiwch ag aros i ni gymryd mai dyna beth rydych am ei wneud. Dywedwch wrthym ar unwaith oherwydd gallech golli arian os byddwch yn oedi cyn gwneud cais am eich cyfandaliad.

Byddwn weithiau yn rhoi mwy o amser i chi benderfynu os credwn fod rheswm da dros yr oedi wrth ddewis, er enghraifft, os ydych yn sâl.

Cael cyngor ar eich dewisiadau

Bwriedir i'r canllaw hwn eich helpu i benderfynu p'un a ydych am oedi cyn gwneud cais am eich Pensiwn y Wladwriaeth ac, os felly, pa ddewis i'w wneud pan fyddwch yn gwneud cais amdano yn y pen draw. Ond bydd yr hyn sy'n iawn i chi yn dibynnu ar eich amgylchiadau. Felly, cyn i chi wneud penderfyniad, efallai yr hoffech drafod eich opsiynau â chynghorydd ariannol annibynnol neu sefydliadau sy'n rhoi cyngor am bensiynau a chael cyngor ganddynt. (Efallai y bydd yn rhaid i chi dalu am gyngor ariannol proffesiynol.)

Ble y gallaf gael rhagor o wybodaeth?

Costau galwadau

Mae costau'n gywir ar y dyddiad ar gefn y daflen hon.

Mae galwadau i rifau **0800** am ddim o linellau tir BT ond efallai y bydd yn rhaid i chi dalu os byddwch yn defnyddio cwmni ffôn arall, ffôn symudol, neu os byddwch yn ffonio o dramor.

Ni ddylai cost galwadau i rifau **0845** o linellau tir BT fod yn fwy na 5c y funud gyda thâl o 13c ar gyfer gwneud yr alwad. Efallai y bydd yn rhaid i chi dalu mwy os byddwch yn defnyddio cwmni ffôn arall neu ffôn symudol, neu os byddwch yn ffonio o dramor.

Ni ddylai cost galwadau i rifau **0870** o linellau tir BT fod yn fwy na 9c y funud gyda thâl o 13c ar gyfer gwneud yr alwad. Efallai y bydd yn rhaid i chi dalu mwy os byddwch yn defnyddio cwmni ffôn arall neu ffôn symudol, neu os byddwch yn ffonio o dramor.

Ni ddylai cost galwadau i rifau **03** o linellau tir BT fod yn fwy na 9c y funud gyda thâl o 13c ar gyfer gwneud yr alwad. Fodd bynnag, mae galwadau i rifau 03 fel arfer wedi'u cynnwys yng nghost unrhyw gynllun galwadau a allai fod gennych, felly gofynnwch i'ch darparwr gwasanaeth os codir tâl arnoch am y galwadau hyn.

Gall galwadau o ffonau symudol gostio hyd at 40c y funud, felly holwch eich darparwr gwasanaeth am gost galwadau.

Gallwch ofyn i'n cysylltydd eich ffonio nôl – rhowch eich rhif ffôn iddo.

Ffonau testun – os oes gennych anawsterau gyda'ch lleferydd neu'ch clyw

Mae ein rhifau ffôn testun ar gyfer pobl sy'n ei chael hi'n anodd siarad neu glywed yn glir. Os nad oes gennych ffôn testun, gallech holi a oes gan eich llyfrgell neu Cyngor ar Bopeth un. Nid yw ffonau testun yn derbyn negeseuon testun o ffonau symudol.

Sefydliadau a allai fod yn ddefnyddiol i chi

Y Gwasanaeth Pensiwn

Am ymholiadau cyffredinol am bensiynau, cysylltwch â'r Gwasanaeth Pensiwn.

Ffôn: **0845 60 60 275** i siaradwyr Cymraeg sy'n byw yng Nghymru (neu **0845 60 60 265** am y gwasanaeth Saesneg).

Ffôn testun: **0845 60 60 295** i siaradwyr Cymraeg sy'n byw yng Nghymru (neu **0845 60 60 285** am y gwasanaeth Saesneg).

Ar gyfer help gyda cynllunio tuag at ymddeol a gwybodaeth ynglŷn â'r dewisiadau ar gyfer gweithio heibio oedran Pensiwn y Wladwriaeth, ymwelwch â **www.direct.gov.uk/pensiynau**

Mae'r llinellau ar agor o ddydd Llun i ddydd Gwener rhwng 8am ac 8pm. Os nad Cymraeg neu Saesneg yw eich iaith gyntaf, gallwch ddefnyddio eich cyfieithydd eich hun neu un a ddarperir gennym ni. Gallwn drefnu cyfieithydd ffôn ar unwaith fel arfer.

Mae ein llinellau ffôn yn dueddol o fod yn llai prysur yn y prynhawn a thuag at ddiwedd yr wythnos, felly efallai y byddai'n well gennych ffonio bryd hynny.

Rydym yn recordio galwadau i'n helpu i ddarparu gwasanaeth cywir a chyson ac at ddibenion hyfforddiant a diogelwch.

Y Gwasanaeth Cyngchori ar Bensiynau

Gall y Gwasanaeth Cyngchori ar Bensiynau roi gwybodaeth i chi am lawer o bethau'n ymwneud â phensiynau, yn cynnwys pensiynau galwedigaethol, pensiynau cyfrandeiliaid a phensiynau personol.

Ffôn: **0845 601 2923**. Mae'r llinellau ar agor o ddydd Llun i ddydd Gwener, rhwng 9am a 5pm.

Gwefan: **www.pensionsadvisoryservice.org.uk**

E-bost: **enquiries@pensionsadvisoryservice.org.uk**

Ysgrifennwch i:

The Pensions Advisory Service
11 Belgrave Road
London
SW1V 1RB

Y Gwasanaeth Olrhain Pensiwn

Mae'r Gwasanaeth Olrhain Pensiwn yn wasanaeth am ddim a all eich helpu i olrhain cynllun pensiwn cwmni neu bersonol os ydych wedi colli cysylltiad â'r darparwr.

Ffôn: **0845 600 2537**

Ffôn testun: **0845 300 0169**

Gwefan: **www.direct.gov.uk/pensiynau**

Ysgrifennwch i:

The Pension Tracing Service
Whitley Road
Newcastle Upon Tyne
NE98 1BA

Cyllid a Thollau EM

Ffôn: **0845 300 0627** Mae'r llinellau ar agor rhwng 8am ac 8pm o ddydd Llun i ddydd Gwener, a rhwng 8am a 4pm ar ddydd Sadwrn (heblaw am Wyliau'r Banc).

Ffôn: **0845 302 1489** (i siaradwyr Cymraeg sy'n byw yng Nghymru). Mae'r llinell hon ar agor yn ystod yr wythnos rhwng 8.30 a 5pm (heblaw am Wyliau'r Banc).

Ffôn testun: **0845 300 1408**

Gwefan: **www.hmrc.gov.uk**

Canolfan Ymholiadau Cyllid a Thollau EM

Mae manylion eich Canolfan Ymholiadau Cyllid a Thollau EM leol yn eich llyfr ffôn lleol (mewn fersiynau hŷn efallai ei bod o dan 'Inland Revenue' o hyd). Neu ewch i **www.hmrc.gov.uk/enq** sef gwefan Cyllid a Thollau EM.

Gallwch hefyd ymweld â'ch Canolfan Ymholiadau Cyllid a Thollau EM leol ond efallai y bydd rhaid i chi drefnu apwyntiad yn gyntaf.

Swyddfa Cyfraniadau Yswiriant Gwladol Cyllid a Thollau EM

Gweithiwr Achos Cyfraniadau

Ffôn: **0845 302 1479** Mae'r llinell hon ar agor yn ystod yr wythnos rhwng 8.30am a 5pm (heblaw am Wyliau'r Banc).

Ffôn testun: **0845 915 3296**

Ysgrifennwch i:

HM Revenue & Customs
National Insurance Contributions Office
Benton Park View
Newcastle upon Tyne
NE98 1ZZ

Canolfan Cyllid a Thollau EM i Bobl Ddibreswyl

I gael rhagor o wybodaeth am dreth i bobl sy'n byw y tu allan i'r DU

Ffôn: **0845 070 0040** neu **0044 151 210 2222** (os ydych yn ffonio o'r tu allan i'r DU).

Mae'r llinellau ar agor rhwng 8am ac 8pm o ddydd Llun i ddydd Gwener a rhwng 8am a 4pm ar ddydd Sadwrn (heblaw am Wyliau'r Banc).

Gwefan: **www.hmrc.gov.uk/cnr**

Ysgrifennwch i:

HM Revenue & Customs Centre for Non-Residents
Fitzroy House
PO Box 46
Nottingham
NG2 1BD

Y Ganolfan Pensiynau Ryngwladol

I gael rhagor o wybodaeth am opsiynau Pensiwn y Wladwriaeth i bobl sy'n byw dramor

Ffôn: **0191 218 7777** neu **0044 191 218 7777** (os ydych yn ffonio o dramor)

Ffôn testun: **0191 218 7280** neu **0044 191 218 7280** (os ydych yn ffonio o dramor)

Mae'r llinellau ar agor rhwng 8am ac 8pm, o ddydd Llun i ddydd Gwener.

Gwefan: **www.direct.gov.uk/pensiynau**

Ffacs: **0191 218 7021** neu **0044 191 218 7021** (os ydych yn ffacsio o dramor)

Ysgrifennwch i:

International Pension Centre
Tyneview Park
Newcastle Upon Tyne
NE98 1BA

Costau gofal iechyd os ydych yn byw y tu allan i'r DU

Os rydych yn byw y tu allan i'r DU yn barhaol ni fydd costau gofal iechyd yn cael eu talu ar eich rhan gan y DU.

Pwysig: os ydych yn gohirio cymryd eich Pensiwn y Wladwriaeth tra'n byw dramor efallai bydd hyn yn golygu na fyddwch yn cael help gan y DU gyda chostau gofal iechyd yn y wlad honno.

Am ragor o wybodaeth ewch i: **www.nhs.uk**

Llinell Gymorth Credydau Treth

Am wybodaeth cyffredinol ynglŷn â chredydau treth.

Ffôn: **0345 300 3900** neu **0044 2890 538 192** (os ydych yn ffonio o dramor). Mae'r llinellau ar agor o 8am i 8pm, dydd Llun i ddydd Gwener, a 8am i 4pm dydd Sadwrn. Wedi cau Dydd Sul, Dydd Nadolig, Gŵyl San Steffan a Dydd Calan).

Ffôn testun: **0845 300 3909**

Sicrhewch fod eich rif Yswiriant Gwladol wrth law pan fyddwch yn cysylltu â ni.

Rydym yn llai prysur fel arfer rhwng 8am ac 9.30am a rhwng 2.30am a 4pm, felly mae'n bosibl y caiff eich galwad ei hateb yn gyflymach os byddwch yn ffonio rhwng yr amseroedd hyn.

Yr Awdurdod Gwasanaethau Ariannol (FSA)

Mae'r FSA yn rheoleiddio'r diwydiant gwasanaethau ariannol yn y DU ac yn darparu llinell gymorth ac yn rhoi arweiniad ar bensiynau a chyllid personol.

Ffôn: **0300 500 5000**

Typetalk: **18001 0300 500 5000**

Mae'r llinellau ar agor rhwng 8am ac 8pm o ddydd Llun i ddydd Gwener (ond nid Gwyliau Banc).

Gwefan: **www.fsa.gov.uk**

Y Panel Cydnabod Rhyw

Ffôn: 0845 355 5155

Gwefan: **www.grp.gov.uk**

Ysgrifennwch i:

Gender Recognition Panel
PO Box 6987
Leicester
LE1 6ZX

Directgov

Gwefan Llywodraeth y DU yw gwefan Directgov. Mae'n rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf ac ehangaf i chi am lywodraeth y DU a gwasanaethau cyhoeddus.

Gwefan: **www.direct.gov.uk/cy**

Cyhoeddiadau eraill a allai fod yn ddefnyddiol i chi

Mae gennym ni, yr Adran Gwaith a Phensiynau, amrywiaeth o daflenni ar ein gwefan. Ewch i **www.dwp.gov.uk/cymraeg** i gael rhagor o fanylion.

Llawlyfr Cynlluniau Pensiwn Cofrestredig (RPSM)

Dim ond ar-lein y mae'r daflen hon ar gael. Ewch i **www.hmrc.gov.uk/manuals/rpsmmanual/index.htm**

Gall yr Awdurdod Gwasanaethau Ariannol ddarparu'r taflenni canlynol. Gweler tudalen 62 i gael manylion cyswllt.

Canllaw'r FSA i bensiynau 2 - Your pension - it's time to choose

Taflen ffeithiau'r FSA: The State Second Pension – should you be contracted out?

Gwybodaeth bwysig am y daflen hon

Canllaw yn unig yw'r daflen hon ac nid yw'n cwmpasu pob amgylchiad. Rydym wedi gwneud ein gorau i sicrhau bod y wybodaeth yn y daflen hon yn gywir ym mis Ebrill 2012. Mae'n bosibl y bydd rhywfaint o'r wybodaeth wedi'i gorsymleiddio, neu'n dod yn llai cywir dros amser, er enghraifft oherwydd newidiadau i'r gyfraith. Rydym yn argymhell eich bod yn cael cyngor annibynnol cyn gwneud unrhyw benderfyniadau ariannol ar sail y wybodaeth yn y daflen hon.

Mae'r daflen hon ar gael yn Saesneg ac mewn fformatau eraill.

Ffoniwch **0845 7 31 32 33** i gael rhagor o wybodaeth.

Os ydych yn cael anhawster i siarad neu glywed yn glir, mae gwasanaeth ffôn testun ar gael ar **0845 604 0210** lle y gallwch archebu'r taflenni hyn. Neu, gallwch fynd i **www.direct.gov.uk/tpsleaflets** i ddarllen y canllaw.

Rydym bob amser yn chwilio am ffyrdd o wella'r wybodaeth a roddwn, felly byddem yn croesawu unrhyw sylwadau ac awgrymiadau sydd gennych. Anfonwch hwy atom yn: **leaflet.feedback@dwp.gsi.gov.uk**
Fodd bynnag, ni allwn ateb unrhyw gwestiynau am fudd-daliadau o'r cyfeiriad e-bost hwn.

(h) Hawlfraint y Goron mis Ebrill 2012

Gallwch aildefnyddio'r wybodaeth hon (ac eithrio'r logos) am ddim mewn unrhyw fformat neu gyfrwng, o dan delerau'r Drwydded Llywodraeth Agored. Ewch i <http://www.nationalarchives.gov.uk/doc/open-government-licence/> i weld y drwydded hon

ISBN: 978-1-84947-884-7

Cynhyrchwyd gan y Gwasanaeth Pensiwn, rhan o'r

Adran Gwaith a Phensiynau

Argraffwyd yn y DU. SPD1W. Ebrill 2012